266

[illegible]

[illegible]

Digitized by the Internet Archive
in 2026 with funding from
Graduate Theological Union

https://archive.org/details/gtuislamicmanuscript94

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد اول الله عظیم الشانه — مبدع دائرهٔ امکانه
که ایدوب خامهٔ صنعی تدبیر — نسخهٔ عالمی ایتدی تسخیر
رحمت عام خداوند کریم — ایتدی عالملره فیضی تعمیم
جنبش لطفه کلوب جامهٔ جود — چکدی لوح عدم نقش وجود
باز اولوب دخمهٔ دشوار عدم — اولدی مفتوح طلسمهٔ عالم
ایتدی میزان بکف بود نبود — عدمی سنک ترازوی وجود
رفع اولوب انجرهٔ تار عدم — پرده‌دن چیقدی سواد اعظم
دوشنوب عالمه قابلیجهٔ خاک — اوستنه دوندی قباب افلاک
اولدی کردونله بو چار فصول — کاسهٔ چار کل بزم قبول
امهاتی ایدوب آبایله جمع — آراده یاندی محبتدن شمع
تاموالید ثلث ایتدی عیان — معدنیات نبات حیوان

بودیر

یوریدی قافلۀ لطف کرم / چیقدی عالم عقبندن آدم
ایلدی مرتبۀ انسانی / غایت مرتبۀ حیوانی
اولدی بو صورت طینیۀ ظهور / اکمل و اشرف انواع ظهور
قوریلوب مسلم ترتیب حکم / چیقدی تا صدر وجود آدم
آب کلدم ایدیجک علم ظهور / سجده‌یه اولدی ملائک مأمور
اولوب انسانده مراتب پیدا / اولدی مفصول و تفاصیل پیدا
کیمیسی سکر اولوب کیمی پیاز / اولدیلر بری برندن ممتاز
رتبه رتبه اولوب انواع انام / درجاتیله ظهور ایتدی نظام
بی مراتب بیقلور کون مکان / عالمدیرنی طوتمزدی نادان
کوره مز مصلحتن آتشک آب / ایده بلمز عمل بادی تراب
ایده مز آهنک افعالنی ذر / ویره مز چاشنئ ملحی شکر
کوره مز دستک اموریني قدم / واره مز سیفک مقامینه قلم
بصرک ایلدوکن کوش ایده مز / هوش اندیشه سنی کوش ایده مز
بذر کوریبنی طوتمز زرکر / کفشکر کاريني بلمز دولکر
مالکک فعلنی کورمز مملوک / بلمز احوال رعایایی ملوک

کرم سردك ویره مز احکامن   نه بیلور رخشنك تولك فرجامن
سایه بلمز اثریك خورشیدك   جام بلمز طرزن جمشیدك
عکسیدر بو یلجه در مجموعك   اکله اولدوغی قدر مطبوعك
اولدی مرآت تقابل پیدا   ضدیله منکشف اولور اشیا
حکمت و قدرته غایت یوقدر   بو تماشایه نهایت یوقدر
بو نظام اوزره در اجزای جهان   عقلك ایردوکی قدر اول فکران
مرتبهٔ آخرت و دنیاده   جاری اولمش صور معناده
معنویات مراتب دخی چوق   بحر درموجه سنك غایتی یوق
دیدی سرقافلهٔ سر شهود   یوقدر الا که مراتبله وجود
جمله دن اهل ولایت اعلا   انبیا رتبه سی اندن ارقا
انبیا صدر سریر اعزاز   هر بری بدر منیر اعجاز
لیك سلطان سریر عالم   حضرت سید ابن آدم
حکم فرمای نکین لولاك   خطهٔ پیرای وما ارسلناك
گوهر ما حصل لجهٔ جود   میوهٔ طبق کهن باغ وجود
فاتح دخمهٔ گنجینهٔ نور   علت غایهٔ نقش ظهور

اولین

اولین حرف کتاب رحمت — مقصد معنیء لفظ همت
ابتدای نفس رحمانی — انتهای اثر ربانی
صورت معنی معنی صور — نور ربا لاکش قندیل قدر
زیور صدر سرای هستی — خازن گنج بلند دلبستی
ختم گنجینهٔ سر کونین — سر بهم دادهٔ قاب قوسین
صاحب مرتبهٔ او ادنی — عارف مسئلهٔ ما اوحی
زینت زین براق تمکین — رف رف آرای ره علیین
حکم فرمای بلاد ملکوت — نور بخشای فضای ناسوت
نیر مشرق انوار علوم — خواجهٔ فن رسالات عموم
مورد وحی جلیل تنزیل — مخبر عنه بطون انجیل
صفوة الصفوة ارواح — نخبة النخبة اشباح
اشرف اشرف انواع بشر — احسن احسن تقویم صور
رحمت عالمیان روح جهان — مرکز دائرهٔ کون مکان
احمد الخلق محمد محمود — یعنی محبوب خداوند ودود
اصل کل مظهر اسم اعظم — جمله دن اولدی مراتبده اتم

صالدی آفاقه سرور سوری ‏ اول ما خلق الله نوری

ختم اولوب ذاتی ایله عز و علا ‏ مرکزین بولدی صفات علیا

ویردی دور فلکه ذات نظام ‏ بدء و ختم اولدی وجودیله تمام

خالك غیب ایچره او ختم مستور ‏ ایلدی میوه بطوننده ظهور

کورینوب ورهٔ میم سرمد ‏ اولدی موجود احددن احمد

ایلسك اولده زکانی سؤال ‏ آخر اسم محمدا کادال

ایلیوب ذاتنه الله تعظیم ‏ ایتدی بالذات صلوة و تسلیم

ذاتنه اوله صلوتیله سلام ‏ آل اصحابنه تا روز قیام

مطلب مجمل احوال پدر

ای ابا الخیر محمد چلبی ‏ ای ایدن ذاتی مزین چلبی

جکرم پاره سی عمرم واری ‏ درجهٔ دولتك نوباری

پرتو نور حیاتم سن سین ‏ محض خیر و برکاتم سن سین

سنی ایتدی کرمندن تا عطا ‏ پدرك یوسف نابی یه خدا

سنده ظاهردر ایا طفل نبیه ‏ معنی الولد سر ابیه

اولدی ذاتك سنك ای نور بصر ‏ زینت گلشن هستی پدر

صکره

صالهلی باشمه ذاتك سایه — بن سنکله باقوم دنیایه
سنی ویردی بکا ای فیض مآب — موسم سن کبیرده وهاب
طوغیجق عالمه حسنك ماهی — کرزانا ولمشیدم پنجاهی
چار پنجاهده ویردی سنی حق — هشت سالنده یازلدی بو ورق
وطنم شهر دلارای رها — وقت تحریرده مقرم شهبا
نه رها کلشن کلزار جنان — مسقط رأس حبیب رحمن
نه رها غبطهٔ که خطهٔ شام — مظهر معجزهٔ برد و سلام
بر زمان ادرنه واستنبول — اولدی سنی سال بکا جای نزول
لله الحمد نیجه منصب وجاه — اولدی بو بندهیه احسان اله
قالمیوب صکره دماغ دولت — اولدم افتادهٔ کنج عزلت
جذبهٔ آب وهوا اولدی سبب — اولدی آرامکهم شهر حلب

سبب نظم نصیحت نامه

ای چراغ طرب افزون امل — هبهٔ حضرت حق عز وجل
حمد لله نسبك عالیدر — علمله جد وابك مالیدر
کرچه بالاسی صایلمز اما — بیلنن مرتبه درهب علما

لیك بو قدر ادب وجددن سکا کندین ایت مرتبهٔ فضله صعود
اصل مملوح سن ای صنع خدا اصل اولان ایلمز البته خطا
هر نه کیم جوهر ذاتی بنده جمله مجموع و مهیا سنده
سنده اخلاق مدایح چوقدر لله الحمد ذمایم بو قدر
بوی خلق حسنك عطریدر سنده آثار ادب فطریدر
فیض حقدن ایریشور امدادك کسبه حاجت قومز استعدادك
ایتسون الله سنی برخوردار طوته سن عمر طبیعیده قرار
لیك او معنایه که انفاس پدر ایدر اولادینه تأثیر اکثر
ایتمك ایچون سکا آویزهٔ گوش اولمغیچون سکا سرمایهٔ هوش
کاودش تیشهٔ اندیشه ایله کاوکاو قلم تیشه ایله
چقروب معدن دلدن یکسر رشتهٔ نظمه چکوب تازه گهر
ایلدم نظم نصیحت تحریر که ایده دیدهٔ ادراکی قریر
کسوت نظمه قودوقده خامه ایلدی نامنی خیریه نامه
حرز جان ایله کف عزت ایله باغله بازوی دله رغبت ایله
هر زمان استرم ای جان پدر اوله آویزهٔ گوشك بو گهر

بونی نازك طوته سین جانکدن / بر دم آیرمیه سین یانکدن
تا که محشر اوله فیضی جاری / هم سکا هم اوله غیره ساری
تا کشاده اوله بو خوان نوال / اوله نعمتده طفیلك اطفال
سندنجی تا بو نعمدن یيه سین / یادکاریدر مددیه سین
روحمی لطفکله یاد ایده سین / بر دعا ایله بنی یاد ایده سن

نظم جمیل شروط الاسلام

ای شهی سرو خیابان شهود / نوخرامندهٔ بوستان وجود
عالمك مشعلهسندن اقدام / بودر انسانه اهم والزام
ایدوب انجام امورین تدبیر / ایلیه خانهٔ دینی تعمیر
ایتدی اندازهٔ حکمنله قیام / پنج ارکان بنای اسلام
بو بنا ایچره اولان راحتده / طشرهسی بازدهٔ آفتده
بو بنا داخلیدر باغ نعیم / خارجی ناصیهٔ نار جحیم
داخلی اهل هدایتدر هب / خارجی اهل غوایتدر هب
فرضدر ایمه صقین ترك صلوة / اقتدارك وار ایسه حج وزكوة
قیل اداسنده درونی تك و تاز / بریناك فوتنه کوسترمه جواز

اولمه کردنکش فرمان غنی　　هر نه امر ایتدی ایسه ایشله انی
مؤمنه خلعت دیندر قت قت　　واجبات وسنن فرضیت
سری وار هر برینك حکمتی وار　　حصره کلمز نیجه خاصیتی وار
ایلمش حضرت وهاب کریم　　هر برین واسطهٔ لطف عمیم
حق غنیدر سنك اعمالکدن　　ینه سن سن نیه جك مالکدن
سکا راجع اولور ای مجرم مال　　نیك وبد هر نه ایدرسك اعمال
صاحب خمس اول ایا پاك منش　　بیله سین خمس مبارك نه ایمش

در بیان دین وایمان

ای نهال چمن افروز ادب　　ای فرحبخش دل ودیدهٔ اب
ایت شهادت اوله سین اهل شهود　　تا که مشهودك اوله بود ونبود
ایله بر شهد شهادتله دهنك　　اولسون اقرار مآل سخنك
قلبك ایت خلوت سر تحقیق　　شمع پر نور یقین تصدیق
بو شهادتدر امان ملت　　زیور افزای باب جنت
بو شهادتله بولور فرقی عیان　　ظلمت کفر وشعاع ایمان
بو شهادتدر اساس تمکین　　یا بلور اوستنه مقصورهٔ دین

بوشهادتدر

بو شها دتدر امام اسلام / اولین موج محیط احکام

بو شها دتدر او مفتاح هدا / که بو نکله آچیلور باب رضا

بو شها دتله اولور برك زبان / ما هی لجهٔ دین و ایمان

بو شها دتدر او ترکیب شفا / که ایدر مردهٔ جهلی احیا

مطلب ما حصل فضل صلوات

ای کل با غنچهٔ بی کم و کاست / پدر پیرك ایدن قدینی راست

وقتی کلدکده همان ایله وضو / ما سوادن دهن دستکی یو

کیدر انداسکه پیراهن نور / اوله سن لایق دیوان حضور

مؤمنك اولدی چو معراجی نماز / دیدم کی ایله بو معراجله باز

سن قیاس ایتمه نمازی تکلیف / جانب حقدن اولدر بر تشریف

دین عمادینی اقامت ایله / قصر اسلامی عمارت ایله

سجده ده خمده آداب اول / نقطهٔ دائرهٔ محراب اول

پیش حقده یوزیکی یرلره سور / بندهٔ درکهی اول دولتی کور

بی توجه یره قرکاره نماز / ایده هر سجده ده بیك سوز کداز

محو مستغرق دیوان حق اول / مست لا یعقل و حیران حق اول

اولمه حیرت زده‌ٔ جنت و نار　　اول آنك صاحبنه عاشق زار

یا تمه هنکام سحر بیدار اول　　وقف سجاده‌ٔ استغفار اول

نه سعادت واروب آل بغلیه‌سین　　حق حضورنده دوروب آغلیه‌سین

ایده سین سجده ایچون وضع جبین　　کورنده سلطنت روی زمین

هله قورلمی کوزای فرزانه　　هر کسنی پیشکه سلطانه

اکلین سجده‌یی باش قلدی رمز　　دولت عالمه چشم آلدی رمز

قلمده قلمز ایدی آرامك　　اکله سك قدرین اکر اسلامك

سکا بر سر ایده‌یم جهره نما　　کرچه اطفاله دکل کشفی سزا

جد جهد ایت اوله سن نائل فهم　　رفته رفته اوله سن واصل فهم

سن نمازه ایده سن چونکه قیام　　الف اولورسن ایا ماه تمام

راکع اولسك کورینور صورت دال　　انبیا سر ایدر اکله بو مقال

ساجد اولسك کورینور صورت میم　　آدم اولورسك ایا روح جسیم

اکله چونکم سکا کشف اوله بو راز　　آدم اولورمی ایدن ترك نماز

در بیان شرف فرض صیام

ای بهین میوه‌ٔ باغ پدری　　صدف بحر حیاتك کهری

بی عرض تا اوله جسمکده توان — ایله فوت صیام رمضان
صومدر قوللرینه لطف خدا — صومه بالذات ایدر الله جزا
صوم بر مائدۀ رحمتدر — نوردن صائمه بر خلعتدر
صومدر قابل کتم واخفا — دخله فرصت بوله مز صورت ریا
سر پاک صمدیتدر صوم — اتصاف ملکیتدر صوم
نفس صائم ایچون دیدی رسول — مسکن پیش خدادن مقبول
رهنمای نعم جنت اولور — ترک نعمت سبب خشیت اولور
تا سیاهی شب اولنجه بدید — مهر اولور اغزکه فص خورشید
تا درخشان اوله فص ذاتك — ظلمت لیله قله ظلماتك
نه سعادت اوله لب بسته — اوله سن دغدغه دن وارسته
سله سین زنکی قندیل دلك — آچه سین آینه سین آب دلك
بند اوله راه کذار دهنك — اوله آسوده دیار بدنك
اوله ذاتکده کثافت نایاب — اوله انوار لطافت تفاوت تاب
خانۀ دل اوله ظلمتدن دور — ماه روزه وش اوله سن مشهور

مقصد حج وطواف عرفات

ای گل تازه رس گلشن جان ... بوی پیرای دماغ عرفان

کعبه دن غیری یره ایتمه سفر ... سفر بیهوده در و نار سقر

کعبه بیت الشرف اعظمدر ... نقطهٔ دائرهٔ عالمدر

کعبه در قبلهٔ ملک ملکوت ... مایهٔ پیرای سریر ناسوت

کعبه در ساق درخت رحمت ... کعبه در سدهٔ دین دولت

کعبه در سراپردهٔ راز ... اولدی پروانه سی ارباب نیاز

کعبه در سر سموات علا ... خانهٔ جاه سیاه لیلا

کعبه در سجده که انس ملک ... کعبه در خمزدهٔ طاق فلک

کعبه در ساحهٔ گلزار نعیم ... نعم نوریله پر صحن حطیم

کعبه در مخزن اسرار خدا ... زادها الله تعالی شرفا

کرسیٔ مملکت ربانی ... سدهٔ بارکهٔ رحمانی

مرکز دائرهٔ عالم خاک ... باشنه دور ایدر آنک افلاک

کعبه ابدال سرامد قددر ... پالهنکی حجر الاسوددر

حجر اسود یدر سنک شفا ... بوسه گاه لب محبوب خدا

اولین نقطهٔ سطر تکوین ... خاک عنبر شکن روی زمین

مخزن

فخرن سر سرای لاهوت — خطهٔ پیرای فضای ناسوت
سرمدر دیدهٔ خاك سعی — ساحهٔ مروه طربگاه صفا
اولمش آمادهٔ تطهیر عصات — جاه زمزمدن آقن آب حیات
روسیدر بریوزینك حال حرم — عالمك یوزی صوسیدر زمزم
شستشوی کنهه بی منت — دوکیلور آلتوندن اولقدر رحمت
آب زمزمدن اودار وی صفا — که ویرر خستهٔ عصیانه شفا
اولیجق واصل حد میقات — ایکی احرامدن آچ ایکی قنات
بخشش ایدر عمره ترقی عمره — حصهٔ رحمتی آلور مروه
عزم ایدر کوکلره ماننده بیك — نفس غلغلهٔ ناك لبیك
بونه دولت نه سعادت بونه جاه — که اوله سین طائف درگاه اله
آیله میدان مطاف اوزره مرام — جبهەك آیت فرش ره رکن مقام
دلی پروانهٔ شمع حرم ایت — طوف درگاه ولی النعم ایت
عرفه صورت میدان نشور — روز دیوان خداوند غفور
یازمره عفو معاصیه برات — سطر بر سطر صفوف عرصات
شسته در آنده اولان نامه سیا — اولور آزاده اسیران گناه

مجرمان دائره بند سمین — جبل رحمتا کافص نکین

هب بیازه چقوب ارقام سیا — ییقنور نامهٔ اعمال کناه

جرم ایله رحمتا ید ربیع وشرا — بایع ومشتری سوق منا

کعبة الله دل انسان کثیر — حجر اول قلب سویدای ضمیر

عارف مرتبهٔ آب وگل اولـ — وارطولان دائره سن دلبند اول

تا سکا ظاهر اوله نقطهٔ کار — اوله کور دائره سندن پرکار

مطلب فضل زکوة وصدقات

ای درسامعه پیرای صدف — دودمان شرفه خیر خلف

ذمتکره قومه بر حبه زکات — ویرکا اوله مایهٔ خیر وبرکات

حقیدر حضرت حقک اول مال — سنده خی ایتمه ادادة اهمال

چونکه ایتمش سن حق اهل نصاب — سنده ایت تزکیهٔ ماله شتاب

فقرا حقدر امساک ایتمه — پاک ایکن مالکی ناپاک ایتمه

امر حق اوزره سن اتدکجه ادا — بر بنه اون ویره آنک مولا

ویرمز ایسک برکاتی قلمز — نعمتک سنده ثباتی قلمز

بی زکات اولمده درمال تلف — نائباته اولور البته هدف

مخدر

تخم زمال زكات مزروع — كه اولور خاك قبوله مزروع
تخم باشيدن نك اضعافى يتر — ايكى عالمده سكا ربحى يتر
ايلين فقر وغناى تكوين — ايتمش آنى فقرايه تعيين
سنى اغنا ايدر الله قدير — ايلمش آنى ده حكمتله فقير
ايلمه كتم حقوق فقرا — سنه سن كلديكى دم ايله ادا
صدقاتيله قيل اتمام زكات — فرعيدر اصل زكاتك صدقات
فضلنه يوق صدقاتك غايت — چو بو معنايه مؤيد آيت
اغنيا آينه سيدر فقرا — ضديله منكشف اولور اشيا
رفعه قادرمى اولوردك تقدير — سنى آنك يرينه ايتسه فقير
فقردر باعث شكر نعمت — فقردر زيور حسن دولت
اولمسه كوى بلاده فقرا — سن زكاتى كيمه ايلردك ادا
امتناع ايلر ايسه محزون اولمه — سن قبولندن آنك ممنون اول
دولت نعمتكه آلندر — سكا حقدن او ده بر نعمتدر
مؤمنه اولدى هديه سائل — سكادر نفع تصدق آنى بيل
شكر قيل نعمته مولانك — تا زياده اوله آب نانك

فقرایه نظر مرحمت ایت   غنفله ایتمه سخن مسکنت ایت
بذل قیل مالکی محتاجلره   نعمت حقی بیدرآجلره
بابکی مقصد درویشان ایت   ممکن اولدیغی قدر احسان ایت
طوتمدن نافله هر روز صیام   خیردر جایعی ایتمک اطعام
ایتمدن یک بخه جامع تعمیر   که الکدن اوله بر کوسنه سیر
ایتمدن کعبه‌یه هر سال شتاب   خیردر ویرسک تشنیه آب
نه سعادت بو نه عز و دولت   که یوزوکه کوله اهل حاجت
باشی دولتلودر اولبرک و نوا   که ایده دفع ضرورت فقرا
نه سعادتلودر اول صاحب مال   که ایده بیکسلره ایصال نوال
دینسه لایقدر که خیرجاری   خیری آنک اوله غیره ساری
بقمه اکراهله درویشانه   امتنان ایتمه صقین احسانه
ویر عطیاتله اطفاله سرور   ایت نوازشله قلوبن معمور
دولت اول ماله که الله ویره   خیر ایله صرف اوله بو یوله یره
باخصوص اوله یتیم و بیکس   دل مجروحنه اوله همسر
دست احسانله سیل چشم درین   لطفله اکه اونتدره دیده درین

اگر اولدوڭسه نظيم الاحوال　　سكا ويرديسه خدا نعمت ومال

بصمه كفران نعم سمتنه پا　　قوليله فعليله ايت شكرين ادا

شكر لفظی هله معلوم اما　　اوده اولسون دل وجاندن پيدا

هم نهان شكر فراوان ايله　　اهل حاجاته هم احسان ايله

كوريجك قوللرينی حقك آج　　جامه ونان وطعامه محتاج

باب احسانی صقين سد ايتمه　　عرض حاجات ايديجك رد ايتمه

خانه‌كه هر كيم اولورسه مهمان　　ايله ممكن اولانی زيور خوان

لايق قدری قدر تعظيم ايت　　شان شايسته سنه تكريم ايت

ثقلادن نسه بله صبر ايله　　خاطرين برسوز ايله جبر ايله

ايلمه حسرتيله چشمی ميغ　　حاجتی ممكن ايسه ايتمه دريغ

خاطرين دغدغه‌دن صاف ايله　　بذل مقصودنه اسعاف ايله

وسع حالكده دكلسه كامی　　حسن دفعه چالش اول ناكامی

سوزيله خاطرينی تعمير ايت　　لطف زنجيری ايله تسخير ايت

منكسر كتميه تا كه سندن　　اول سن اولسڭ نه كلوردی دلدن

تسليتله كوزين ايله روشن　　اكا شكر ايت كه اڭك يرينه سن

دخی اسباب تشکر چوقدر شکر نعمت کبی غایت یوقدر
ایره مز عقل بشر حکمتنه ایلمز شکر وفا نعمتنه
بر تشکرده بودر ایتمه ریا فقرایه ایدیجک لطف وعطا
ایله مخفی ایدیجک احسانی حضرت حق بله انجق آنی
امتنا ایله صقین ایتمه عتاب سن اوتانتا اولا یدن دفع حجاب
استمکدن نیجه لر شرم ایلرلر مستحق آره بولسن کوندررلر
نیجه افتادهٔ دولت واردر نیجه پا مال فلاکت واردر
کوشهٔ فقرده قالمش با مال اولسه ده ایلیه مز جر سؤال
اویله دوشمشلره اول چاره رسان خوبدر با یدن التونلی توان
ایله تحقیق بو معنایی عیان سکا در هر کیمه ایتسک احسان
اولسه لطفکره اذا ایله ریا ضایع اولور نه سکا وارنه بکا
خوبدر بیکسه بذل نعمت ایتمه دن اهل غنایی دعوت
هم عیوب هم سنی ذم ایلرلر وارسه نقصانک آنی سویلرلر
اوضیافتکه کلورکه کبار نوع اسرافدن اتبانی شمار
ایکی عالمده ده یوق فائده سی دوزخه راجع اولور عائده سی

اقتضا

اقتضا ایدر مکر کیم ناچار / مندفع اوله انکله اشرار
اوله نوع مدارا دندر / حقله حسن مواسا دندر
سنده وار ایسه اکر وسع طعام / قویسونلر فقرا اول ایام

طلب دانش انواع علوم

ای نهال چمن آرای ادب / نور بخشای دل و دیدهٔ اب
سعی قیل علم شریفه شب و روز / قالمه حیوان صفت اول علم آموز
علم سعی ایلمکدن حذر ایت / علم و سعی ایکیسی بردر نظر ایت
مدعا بو سخنه شاهددر / علم و سعیک عددی واحددر
بوله مز علمی بلا سعی وجود / بری کتسه بری اولور نابود
صفت حضرت مولادر علم / جمله اوصافندن اعلادر علم
طلب علم چالش اول اعلم / فرض دیدی رسول اکرم
دخی امر ایلدی صاحب علم / مهددن لحده دک اول طالب علم
علم ایچون اولدیسه خطهٔ نور / رب زدنی طلبیله مامور
بوله کور اویله مدینه یه وصول / که قپوسی اوله داماد رسول
علمدر ماشطهٔ روی وجود / علمدر واسطهٔ بود نبود

علم ١٤٠
سعی ١٤٠

علمدر رابطهٔ عز و علا — علمدر باعث تمکین رضا
علمدر ضابطهٔ جاه و جلال — علمدر رابطهٔ بر و نوال
علم بر لجهٔ بی ساحلدر — آنده عالم کچینن جاهلدر
جهله حق موت دیدی علمه حیات — اولمه همحال کروه اموات
اولمه محروم حیات ابدی — علم ایله فرق ایده کور نیک و بدی
علمک انواعی ایله اول مالی — بلکه لازم کله استعمالی
بلمک البته دکلمی احسن — صورسه لر بن آنی بلمم دیمه دن
حضرتک ناسه بودر تلقینی — اطلبوا العلم ولو بالصینی
ایتمه عار اوکرن اوقی اهلندن — هر شیئک علمی کوزل جهلندن
جهلا عالمه نسبت خوردر — بلکه خوردن بیله بدتردر
قنده در بیخبر و قنده خبیر — متساوی دکل اعمی و بصیر
نقدر بولسه فر و هم شوکت — جاهله جاهله کلمز رفعت
جهلدر مایهٔ شرم و خجلت — جهلدر مورث ذل و نکبت
جهلدر آدمه زندان بلا — که دوشنلر کورمز روی رها
جهلدر محض عدم علم وجود — هیچ برابر می اولور بود نبود

مطلبات

مطلبك ایله تعالی امور / وادی فلسفه دن ایله عبور

اولمیه علم قدری امر بلند / علمدن گورمدی هیچ کمسنه گزند

گر رعایایه وگرك صاحب تاج / لابد اولور علمایه محتاج

شرف علمه نهایت یوقدر / صفت باریه غایت یوقدر

اولمیجه منتهای معلوم / ممکن اولورمی تناهی علوم

قالمه قشرنده علومك اما / اوله گور واصل لب معنا

ظاهرك باطننه ایله عبور / یکدر اوله اوجه بلسونمی طیور

خانه نك ظاهریدر جای گذار / خلوت باطنیدر جای قرار

ساحل بحرده اولسونمی لآل / گوهر استریسك قعرینه دال

صرف ونحو عربیت لازم / عربی بلمکه آلت لازم

لیك آلتله گچورمه اوقات / بی تعمل نیه یارر آلات

علمك ایت جمله سین استحضار / جمله سین ایتمه ولی استعمال

سکا کافیدر اوله نقش ضمیر / علمدن فقه وحدیث وتفسیر

غیرسین اوقی ولی ایتمه عمل / اولمه پامال دعاوی وجدل

فقهدن ایله عباداته نظر / ایله هم سمت دعاویه گذر

نفس ویرمز ایکی عالمده سکا | بلمهك مسئلهٔ بیع وشرا

مطلب معرفت ربانی

ای بهین نسخهٔ مجموعهٔ ذات | نقش زیبندهٔ مرآت صفات
ایله بو پندومی آویزهٔ گوش | کسبه اولمه صقین فضل فروش
ایتمه خلقه صته جق علمه هوس | ایلمه بیهوده تضییع نفس
اویله بر علمه چالش کیم مطلق | آنی بر سن بیله سن بر دخی حق
حکمت فلسفه دن ایله گذر | اولیا نسخه سنه ایله نظر
نقش پاك عزیزان طریق | ایدر انسانی قرین تحقیق
مرشد کامل اولنجه نایاب | سکا مرشد یتشور رشتهٔ کتاب
عارف اول زاهد خشك اولمه صقین | همت ایت تا اوله سن اهل یقین
اولمه شك مزلقه سنده گمراه | علما در علمای بالله
اولمز واقف سر مکنون | قاری مسئلهٔ کان یکون
چون انا اعرف دیدی خلاق ودود | معرفندر دو جهاندن مقصود
معرفت زینتدر انسانك | پسند مرتبهٔ داناك
معرفت دولت روحانیدر | معرفت خلعت ربانیدر

جاهلك

جاهلك معرفتی رد ده سبب | دست رس بولمدیغیدر مذهب
یوخسه جان ویرر ایدی کیرسه اله | نظر ایت حالنه هله بر کره
معرفت صحبتنه دوشه بری | اولور آتشکده جهلته یری
اولمز آلودۀ چرك خذلان | جامۀ علم لباس عرفان
حق کورمش سنی کندك بله سن | تا اکا جان ایله قوللق قیله سن
خانه نك لازم اولان صاحبدر | بلمین خانه سنك طالبدر
تا سنك اولمغه صاحب خانه | کیجه کوندز چالش اول پروانه
ذکر فکرك همان الله اولسون | مشهدك اول اولو درگاه اولسون
دوزخ و جنته ایتمه نظر | صاحبن استه بول ای نور بصر
او سنك اولیجق ای روح روان | هب سنك اولور ایکی جهان
آره بولکندیکی بیل کتمش سن | تا سکا اوله دو عالم روشن
ایت تکا یوی بلاد اطوار | تا بونی بلمینجك ایتمه قرار
بلمینلر بونی نابینادر | گاو و خردنده ادنادر
پایۀ جان و دل آگاه بودر | غایت غایة معرفة الله بودر
اولمین واصل نور عرفان | ینه ظلمتده قالور سرکردان

اکله سن نولدیغن ای دُرّ عدن ‖ اوغرامز دائره که خوف حزن

اکله کیم معنیء توحید بودر ‖ واصل اول دولت جاوید بودر

نور دیدم هله مشکل معنا ‖ ایکی عالمده ده اولمق اعمی

چکه کور نور چشمکه عرفان ‖ اولمیه تا سکا محشر زیندان

اودر اعمی که دکل اهل شهود ‖ اوله ابواب حقایق مسدود

حضرت فخر رسل ایتدی دعا ‖ که حقایق اوله مکشوف کا

جملهٔ نسخهٔ مردان خدا ‖ ویر آینهٔ ادراکه جلا

همت اکلغه کفتارین ‖ حرز جان ایله کور اسرارین

طالب حقه اولور راهنما ‖ نسخهٔ مثنویء مولانا

دیدهٔ روحه چکر کحل خلوص ‖ نور اسرار فتوحات نصوص

دخی چوقدر سخن اهل الله ‖ عبدی اللهدن ایدر آگاه

رمزی ایمالری روحانیدر ‖ جملهسی باطن قرآنیدر

ظاهر احکام شریعتدر هب ‖ باطن اسرار حقیقتدر هب

وقتکی صرف ایدهم کور تحصیله ‖ ایکیسین داخی چالش تکمیله

در بیان شرف استانبول

اکم

ای مه نورده چرخ امید / پدر پیرک ایدن روزنی عید
اولدن مهر زن کنج گهر / یکدر اولمق گهر افروز هنر
علمله معرفته جای قبول / اولمز الا که مگر استنبول
ایتسون استنبولی الله معمور / آنده در جمله معالی امور
نقدر وار ایسه اصحاب کمال / هپ استنبولده بلور استقبال
هر کمال آنده بولور معیارین / هر هنر آنده کورر مقدارین
آنده در مرتبهٔ عز و شرف / غیر یرلرده عمر اولور تلف
هپ رواجینی بولور بی تشویش / ضایع اولمز هنر آنده کم و بیش
بولنور جاه مناصب آنده / طرق قطع مراتب آنده
نقدر عالمی وار ایسه سپهر / بولمز استانبوله بکزر بر شهر
حسنله کورمکله مستثنا / آنی آغوشنه چکمش دریا
نقدر وار ایسه اقسام هنر / هپ استنبولده بولور رونق و فر
نقش تصویر خطوط و تذهیب / هپ استنبولده بولور زینت زیب
ما حصل جمله صناعات حرف / هپ استنبولده بولور عز و شرف
دخی واردر نیجه انواع هنر / طشره ده نامنی ده بیلمزلر

نه بیلور خانه دکین خارج دار　　نه بیلور لجه دکین اهل کنار
بیقصور انده مرتبدر هب　　نغمه و موسیقی و ساز طرب
انده در قاعدهٔ رمی سهام　　انده در نیشان نسنك بنام
غیر طورسون ندر اولنر وقضا　　کا ولاسن طائر روی دریا
بنه سین تخته سلیمان اما　　اوله حکمکده هوا و دریا
اتکا ایلیه سین بالینه　　باقه سین اینهٔ سیمینه
اوله سین بادئ بادیله وزان　　ایده سین برنیجه شهری سیران
اولوب آسوده ز روشهر و هوا　　کزه سین عالمی بی منت و با
بر یره کلمش اولوب رود درهم　　چل و پنجاه سواد سواد اعظم
بری بر بینه اولوب بینهٔ دار　　ایلمش جمله بی بیم زیب کنار
اولمش اوستنده قایق وقت شتاب　　بادبا بدن قنات اچمش مرغاب
حسن صورتیسنه غایت یوقدر　　آنی مدح ایتمکه حاجت یوقدر
آیا صوفیه خود اعجوبهٔ دهر　　قبه سی تا من اجرامی سپهر
کورمدك مثلنی بر ملکنده　　اوله بو نسنوه مکر جنتده
پایهٔ تخت سلاطین جهان　　خاندانکاه ملوك دوران

سره

سدهٔ سلطنت عثمانی — سترهٔ مملکت خاقانی
عسکری و علما و سپهی — اندە در جمله سنک پادشهی
کثرتندن خاطره بوله مزراه — اندە آماده اولان خاطرخواه
اولمسیدی مرض کونا کون — آه الّا و مبارک طاعون
کیم چیقردی او بهشت آساده — بویله معمورهٔ غم فرساده
اعتدال اولسه هواسنده اگر — غیری بلدانه کیم ایلردی نظر
هر کیمک کیم اوله بنیادی قوی — یا یمسون غیری ولایتده اوی
اکه مانند اوله مز شهر و دیار — اولمز انک کبی بر جای قرار
انده در ما حصل قدر هنر — طشره لرده کیم اوقور کیم دکلر
اقچه در طشره نک انجق هنری — خلق اولمش هنرک صانکه بری
طشره ده ایلمکه کسب غنا — یا تجارت یه زراعت یه ربا
قالمش شمدی هله ذره قدر — طشره یرلرده معارفدن اثر
اولدی ارباب معارف تاباب — دوشدی یغولهٔ نسیانه کتاب
شعر و انشا سنورلر نفرین — فارسی لفظ ایسه حرب شرین
عربی وار او ده مانندهٔ برف — بی اساس اولدیغی نه نحو نه صرف

نه یارر وار ایکن پایه و سال — دانش معرفت و علم و کمال
نخوت و عجبله مست اولمشلر — جمله‌سی پایه پرست اولمشلر
نه فضائل نه معارف نه علوم — اولدیلر ریشه‌زن اسبب رسوم
ویره مزدغدغهٔ عز و جلال — بر نفس رخصت تحصیل کمال
نیجه سجده ایدر اولو اللهه — بلکه نقصان کله عز و جاهه
ایلمش علم خداوند کریم — طشره برده هله حکمتله عدیم
یوخسه ایتمزلر ایدی خلقه نظر — علم و عرفانلری اولسیدی اگر
کیمسه ضبط ایلیه مزدی مطلق — جهل زنجیرینه بند ایتمسه حق
تخت دولتده اولور کرچه کبار — طشره‌ده خلقک ایشی استکبار
ایستمزلر کبری رجال دولت — اولی فرومایه‌لر ایلر نخوت
هم صنارلر بو کروه مکروه — دولته نسبت ایله شان شکوه
بنه معیارلرن بلمزلر — حد و مقدارلرن بلمزلر
اولدیغن خلق کنارین انجق — کورن استنبولی اکلر انجق
اولورایرد کدم کمین مجلسه حصر — کچین طشره‌ده علامهٔ عصر
متفطن کچینن سرسم اولور — متکلم کچینن ابکم اولور

بولمزادنالرینك بزمنه راه — طشره یرلرده صاتن منصبجاه

طشره ده جایی اولان صدر جلاه — کیره مزاندن الینه صف نعال

اکه بر شهر اولنمز نظیر — تبعه اولمه می متبوعه نظیر

لیك اندن کچیجك شهر حلب — بوقدر آسایشه اندن انسب

حق بودر آب رخ بلداندر — خیلی معموره عالیشاندر

مقصد هندو فرنك ماچین — بندر معتبر روی زمین

بولنور امتعهٔ کونا کون — نعمت مال و منال افزون

باخصوص آب و هوای دلکش — ساحهٔ بهن بنای دلکش

مطلب لوازمهٔ حسن و جمال

ای نظر باز تماشای کمال — نکه انداز مزایای جمال

خانهٔ دلده قومز کرد حزن — لذت نازکی وجه حسن

حسن آرایش سیزدا بیدر — اثر خامهٔ ربانیدر

شرط آدابله قیل صنعه نکاه — اولمه شهوت نظریله کمراه

آیلمش صنع ازل آماده — شهوتا بجوندر طریق عاده

دختران سمن اندام سمین — شرعله شهوته آماده زمین

قدرتن یتدیکن آل ایله صفا　　اولسون اولادکه اسباب بقا
لیک کلزار رخ خوبانه　　نظر پاک ایله اول پروانه
ایلمه تخم حیاتی اسراف　　اولمه کم کشتهٔ وادیٔ خلاف
اولمه بر عکس طریق دهقان　　ارض نا منبته یه تخم افشان
ایلمه نطفه‌یی بیوقیره تلف　　رحم نسوانده اولؤلؤیه صدف
نطفه‌در اکلینه آب حیات　　صلب آباده او آبه ظلمات
قطرهٔ نطفه که بیحاصلدر　　تلف نفس قدر مشکلدر
اولمه آلودهٔ چرک عصیان　　اول نظر باز جمال خوبان
اولمه دل بستهٔ صورت زنهار　　ایده کور جانب معنی‌یه گذار
دلبرک نقشنه اولمه مائل　　اول مزایاسنه نقشک واصل
نه‌در اول جاذبهٔ روحانی　　نه‌در اول نازکیٔ جسمانی
نه‌در اول حسن لطافت او خرام　　اوقدر چشم ربا اول اندام
او کرشمه او نکاه پر فن　　برک کلدن مترکب او بدن
نه‌در اول یرلو یرنده اعضا　　چشم و ابرو و لب دندان کف و پا
قبهٔ عالم جاندر او دماغ　　کاولدی عقل اکه فروزنده چراغ

موسته

مؤیّد در دو چراغ حکمت
سر بیدر کاخ سرای صنعت

کوره جبهه سی در موجۀ جو
بسته در جسر دو طاق ابرو

موج موج کوره پیشانی
سطر سطر رقم ایزدانی

دینه لو منظرۀ نور شعور
مژه لر بال و پر طائر نور

دفتر حسننده حرف ممدود
مرجع رائحۀ عنبر و عود

کوشکر در دوار محروسۀ تن
مدخل قافلۀ باد سخن

باکه سر دهنیدن صورمه
وصفی چوق یوقیره کوشکی یوز

سیوده حرف در اول دندانلر
که انکه دولیدر دیوانلر

در دریای دهنده اولال
که انکله اولنور حل نوال

سر معنادن اولورسن آکاه
هب اوقورسون آنی ان شاء الله

نهی آلوده‌کی حرص و طمع

ای نوین نسخۀ مجموعۀ راز
غنچۀ با غنچۀ ناز و نیاز

ایلمه کیمسیه عرض حاجت
اولمه خمکشتۀ بار منت

دهنک خواهش ایچون ایلمه باز
اولمه آلودۀ لب حرف نیاز

صاحب حرص و طمع رسوادر
کیمیای شرف استغنادر

رزق مقسومدر دکلکر من الله — اولکه مقسومك اوله کیمز اله

آب رودر بیله آب حیات — تشنهٔ رشحهٔ سیدر سیل فرات

عالی ایت قیمتکی خوار اولمه — کوردیکك شیئه طلبکار اولمه

عبد دستندن نه رواد راشیه سین — اکا بونی بکا ویردیه سین

اوده محتاج عطای حقدر — بستهٔ موهبهٔ مطلقدر

عاجزك لطف ایدهجك حالی وار — سکا بخش ایلیه جك مالی وار

لطف حق هرکسه بی منتدر — دست عبد آره ده بر آلتدر

ترك اسباب دکلکرچه صواب — بی مسبب نیه قادر اسباب

بی مسبب سببی ایتمه طلب — حکمه بیهوده یره رنج وتعب

اول عطایا سنه حقك واثق — اولدی رزقك سکا سندن عاشق

کنج کاشانهٔ راحت خوشدر — دادهٔ حقله قناعت خوشدر

بی اجازت الوزتمه ماله — سن دکلسین اودر اعلم حاله

دادهٔ خالقه خاطربند اول — هرنه ویررسه اکا خرسند اول

بیلور احوالکی رزاق حکیم — رزقکی وقسمتله ایله تسلیم

مال موقوف دکل ارزاقك — غیری یسوقدر رزاقك

اقچه ما کول دکل آلتدر ینه آخرینه جك نعمتدر

اولمزا ایتسك زور و سمی خرمن بدل نان و برنج و روغن

چکمه هیچ کرسنه لکدن خشت قولن آچ قورمی ولی نعمت

یمه منتله اولورسه نعمت قوقلمه کول کا وله بوی منت

سکا بر شیء برسی ویرسه اکر المه مستغنی اول یا جان ویدر

چشمکی خاطرکی ایله غنی کرم ایت اولمه کدا چشم ودنی

یا مکر یار صدیقك وله اول بی تکلف ولیجق ایله قبول

سندنجی آکه مکافات ایله بر عطایا ایله مجازات ایله

وعده یه دست وفایی باز ایت کیمه وعد ایلرسیك انجاز ایت

ذمت همته بیل وعده یی دین خلف وعد ایتمکی بیل ذاتکه شین

بی وفا وعده ایله ایلمه لاف بیخ اولورساخ معادانه خلاف

در بیان ضرر هزل و مزاح

ای طلبکار حضور دو جهان راه جوی طرف راحت جان

ایلمه هزلی و مزاحی پیشه دوستر دوستلری تشویشه

دوستکی ایتمه لطیفیله فدا حق نان و نمکی ایتمه هبا

اصدقایه سبب نفرت اولور ‌‌ ‌ عاقبت واسطهٔ وحشت اولور
ایدر اولسه لطیفه خوشدر ‌ لیک بر سمتی یا آتشدر
هیچ لطیفه دیمه اول سوز اوقنه ‌ که اوجی خاطر یاره طوقنه
غرض آلوده نکات سرتیز ‌ ایدر احبابکی لبریز ستیز
دیرلر اکا لطیفه ظرفا ‌ که محلنده اوله جلوه نما
لفظی اندک اوله معناسی کثیر ‌ ایتمسه کیمسه‌یی اصلا دلگیر
باغ دلدن یکی قوپمش گول اوله ‌ گوش ایدن وصفی ایله بلبل اوله
بوی گول کبی آچه سینه‌لری ‌ سینه‌لردن گیدره کینه‌لری
مرده دل کبی گوشنه گله ‌ اشیدن رغبتله جوشه گله
آنی سویلیه‌لر شهر بشهر ‌ قاله عالمده مثل دهر بدهر
بویله اولورسه لطیفه نه گوزل ‌ اولمسه شر کبی بیل خیر عمل
ایله کیمسه‌یی ذم غیبت ‌ عیبدر عاقل اولانه بو صفت
ذوقی و عالمی یوق لذتی یوق ‌ گنهی غیر معاصیدن چوق
ذم و غیبت ایدر اهل بدنام ‌ بهره‌مند اولدیغی بو قدر ذمام
دوستلر اولمزسندن امین ‌ تامك اكلسه ایدرلر نفرین

جاهلی

حق سنی حفظ ایلیه اولدغنجه — اوله سن ساده دل آسوده بدن

در بیان لطف و کرم

ای نکه دور من ایای اصول — ناظر منظرهٔ ردّ قبول

کج نکاه ایله همسایه لره — التفات ایله تهی وایه لره

امتزاج ایله کورت حقه جوار — چکمسون کیمسه یوزکدن آزار

یالکز لقمه‌یه باز ایتمه دهن — حصه دار ایت یدیکک نعمتدن

ایله حاجتلرنی دوستلکجه روا — سایه کی ایله ملاذ ضعفا

کیمسه‌یه بغض عداوت ایتمه — ترک آسایشی عادت ایتمه

حسن حالیله کچین هرکسله — خوش دل اول هرکس و هر ناکسله

زیردستانکی آزار ایتمه — سرد تکلیف ایله بیزار ایتمه

اولمسون کیمسه یوزکدن درهم — خلقک بنده‌سی اولسون عالم

جوریله کیمسه‌یی آزار ایتمه — سکا جور ایتسه‌ده بیزار ایتمه

یار اول دوستلرکه بار اولمه — سوء خلقله دل آزار اولمه

کیمسه‌نک جوریله جان صیقمه — خاطرین یاپمغه سعی ایت یقمه

کیمسه‌یه مدعی اولمه زنهار — مدعیدن نسنی صقلر ستّار

غیر ایچون اولمه دو عالمده ذلیل … نه وصی اولنه وکیل اولنه کفیل
اوغرمه دائرهٔ دعوایه … باشکی صالمه قوری غوغایه
ایلینن ناس ایله غوغا و نزاع … اولور آزار کش رنج صداع
ایلمه کیمسه ایله لج و عناد … که ایدر نار عداوت ایقاد
شر ایشه ایلمه تحریک قدم … برالك خیرده اولسون هر دم
وارمه شکوا ایله باب شاهه … سکا جور ایدنی صال اللهه
سنده ظاهر اولیجق عجز و فتور … انتقام ایلك قومز الله غیور
دست بر سینه ویرور درویش اول … یوری بی غم و بی تشویش اول

در بیان اخلاق حمیده

ای سرآمد کهر بحر حیات … نسخهٔ منتخب حسن صفات
مسکنت خصلتن ایله اعداد … ایله هر دم دل درویش نهاد
اول غنی طبع و تواضع پیشه … صال کلستان فلاحه ریشه
سکا حسن ادب و حسن سلوك … ایدر احرار ضروری مملوك
حسن اخلاقه دکل ارزانی … چین ابرو کره پیشانی
ویرر آینهٔ قلبه اشراق … وسعت مشرب و طیب اخلاق

حسن

خنده رولق اثر رحمتدر ترش رولق سبب نفرتدر

خوی بد عادت بد مشرب بد ایدر اربابنی مردود ابد

مظهر اولمز روش اطواری هرکیمک اوله تکبر کاری

غره اولمق صفت شیطاندر رائدۀ بارگه رحماندر

ایتمه ارباب تکبرله سخن اول گریزان متکبرلردن

همنشین اولمق اولورسه ناچار سن اکا ایله تواضع اظهار

عقلا گرچه شکرلر دیدیلر سکا کبر ایدنه کبر ایت دیدیلر

لیک غوغایه چقر بریانی سن تواضعله صاوشدر آنی

طبع آدمده اولور کبر وغرور مرض مزمن زخم ناسور

دوشن اول وادیه اصلاح اولمز مرض کبتی افلاح اولمز

اولمه مستانۀ جاه وپایه قرشو دورمه غضب مولایه

کبر وعجب وعظمت حقه یارر قولده اما بو صفتلر نه آرر

بنده لک طورینه اویسون عملک خلق آزاسنه دراز ایتمه الک

سنده ظاهر اولیجق کبر وغرور خصم ایدر ظهر کبی الله غفور

طوته‌لم چرخه ایرشمش جاهک ینه آدنی قولیسک اللهک

غفله خلقی قپوکدن سورمه
کیمسیه دامن دستاویز ایدرمه

نقدر جاهل اولورسه عالی
دامنك بوسدن اولسون خالی

سکا لازم بره یوزلر سورمك
قوله دوشمز ال تك اوپدرمك

کندوکه عجب تصوّر ایتمه
قادر اولدقجه تصدّر ایتمه

قنی دعواجیسی جوقدر صدرك
قورقرم ضایع ایدرلر قدرك

کیمسیه صاتمه صقین عزّ وجلال
ایتمسون کیمسه سنی استقبال

خلقه ویر رفق تواضعله سلام
زور ایله ایلمه تکلیف قیام

سکا تعظیم اولنورسه نه کوزل
ایتمین جاهل ایله ایتمه جدل

سنده آماده ایسه شرم وادب
اولور البتّه مراعاته سبب

شرمدر غازهٔ روی ایمان
بی حیالق ایکی عالمده یمان

حسن خلقله کوزت ادبی
کور حیالقدن اولا دنشادبی

ادب آرایشدر انسانك
بی ادب تابع ایدر شیطانك

بی ادب اولمغله اولدی حسود
درکه رحمت حقدن مردود

حشرده واقعهٔ عقباده
ساحهٔ محکمهٔ کبراده

رفع رأسه بوله مز سن قدرت
چشم تقلیبنه یوقدر فرصت

بنه دیوان خدا حاضردر — حق تعالی هر ایشده قادردر

قدرتنده نظر مولانک — فرقی یوق آخرت و دنیانک

نقصدن پاک و مصوندر باری — اولمز اللهه تغیر طاری

حاضر و ناظر ایکن حضرت رب — ایلمه ترک مراعات ادب

سفها ایله مدارا ایله — انبیا قولنی اجرا ایله

انبیا مسلکنی ایله قبول — اولدی مأمور مدارایه رسول

بی مدارا اولمزسن راحت — فخر عالم دیدی رأس حکمت

بی سبب خلقله غوغا ایتمه — ترک باروی مدارا ایتمه

اولمغه محنت عالمدن امین — هیچ مدارا کبی یوق حصن حصین

بادوش ایلمه هر هرزه شتاب — مهروش ایلمه دور ابواب

کشف راز ایلمه بیگانه لره — ویرمه یول مجلسه دیوانه لره

هرکسی محرم اسرار ایتمه — سرکی زیور بازار ایتمه

هرکسک قولنی صادق صنمه — جمله یی لیک منافق صنمه

کمسه نک مدحنه مغرور اولمه — کسر نفس ایلمدن دور اولمه

اولور آلوده جرکاب ریا — یوزیکه قارشو اولان مدح و ثنا

جربدن فرق ایدمم اول سخنی — كه سفیهان ایدرلر مدح سنی
سندن ایلر ایسه قطع امید — او غرض دائره كه اولسه عید
وارمه غیرك اوله بر دعوت — اوله اما او ده اهل حرمت
واردیغك مجلس اوله اهل رشاد — اولمیه انجمن فسق و فساد
دعوته گرچه اجابت لازم — اولمیه فسقی ولی مستلزم
اویله مجلس اوله مرساكه محل — كه ایده عرضكه ایجاب خلل
اولمه مجلسده نه بر گونه خموش — وقتله گاه زبان اول گه گوش
سخن عبرت در و گهر ایت — ممكن اولدیغی قدر مختصر ایت
اولور انسانده زبان بر ایكی گوش — سن دخی سویله اول ایكی خموش
ایت كلامك نه قصیر و نه طویل — گوزله وقتن نه خفیف اول نه ثقیل
سویلدكده سوزی ایتمه تكرار — یا مكرر ذكر اوله یا استغفار
ذكره اولمه علنا لب جنبان — ذكر و تسبیح گركدر پنهان
هم ریا مجلسه چوق ثقلت اولور — اجری غارتزده آفت اولور
كمسیه ویرمه خشونتله جواب — لطفله عزتله ایله خطاب
كمسه نك حالنه طعن ایتمه مدد — كه اولور حاصلی اندوه ابد

كمسنه دن

کسه نک عیبنی اورمه یوزینه — کوشکی باب قبول ایت سوزینه
ایلمه کسه یی قطعا تجهیل — ایتمه مخلوق خدایی تخجیل
جوهر علمی ایدن ساکه عطا — علمی کورمشکه ده جهل سزا
صانعک رابطهٔ حکمتدر — قسمت عادلهٔ قدرتیدر
اولسون آرایش ذهنک بو مقال — انکسار المه یمان اولور حال
ترک آیین وجفا وستم ایت — بدسخن دلکش اولمه کرم ایت
هله نیلرسک ای روح روان — اولمه خاطرشکن و تیز زبان
کسر خاطر کنهک اکبریدر — جمله معصیتک بدتریدر
ایله خاطرلری تعمیره شتاب — ایلمه عرش الهی یی خراب
قائل اولورمی خداوند غیور — که خراب اوله بیت معمور
اول کوزم نوری بو معنایی خبر — اولمز اصلا بو کنه عفو پذیر

نهی اطوار نفاق و تزویر

ای ورقخوان مزایای مقال — سبق آموز دبستان جمال
ایتمه تزویر نفاقی معتاد — که ایدر قصر وفاقی بر باد
حیله ویرمه درونکه سبیل — ایله اول ساده دل اول اولمه محیل

مکر و حیله قتی مردار ایشدر ‌ — ‌ اهلنک ماحصلی تشویشدر
رهنمای عمل شیطاندر ‌ — ‌ فعلنک عاقبتی زنداندر
خیر ایچون اچمیه بر ذره دهن ‌ — ‌ ایلیه مکر ایله ایقاظ فتن
کندو اقرانی آراسنده مذموم ‌ — ‌ کاری خیر و برکتدن محروم
کسب و تحصیلی اولور بدنامی ‌ — ‌ غم و محنتله کچر ایامی
شهره در خلق آراسنده مثل ‌ — ‌ جان و یرر محنتله اهل حیل
غدر بدعهدی تزویر نفاق ‌ — ‌ خبث اندیشه و سوء اخلاق
صنعت اهل جهنمدر هب ‌ — ‌ اهل ایمان اولنه کمدر هب
دیدی مسلم اودر اول سرور دین ‌ — ‌ خلق اوله دستدهننده امین
هب ودیعتدر ایا طالب کام ‌ — ‌ عرض و مال و دم اهل اسلام

نهی آلودگی علم نجوم و اسطرلاب

ای نسق خواه نظام احوال ‌ — ‌ خواستکاری سبب لطف و مال
اولمه فن فکن رمل و نجوم ‌ — ‌ که ایدر اهلنی اول صنعت شوم
آکا هر دوشنور مفلس اولور ‌ — ‌ ایشی آلتونی اولاجقکن بس اولور
چونکه تقدیر ایله در جمله امور ‌ — ‌ آتیه فکرینی و نوت ایله حضور

فکر مستقبلی بیشین حکمه — یوقیره وسوسه تخمن اکمه
رملك احوالنی کرچك صنمه — غیبی الله بیلور الدنمه
فنی واراسه ده استادی عدیم — علمی ناقص سوزی کج فهمی سقیم
کورمشز جمله سنك احوالن — چوق منجملر ایله رماللن
اولدوغی یوقیریسی برخودار — بسته در رمل و نجومه ادبار
قوغم نسیه بی نقد ایلرسن — دشوب اولدغدغنه نیلرسن
دوشمه اول قیدلره دکله بنی — صقلسون حضرت الله سنی

نهی آلایش جام و عشرت

ای کزیده کهر حقه جان — سکه ناصیه نقد روان
اولمه دلبسته جام کلفام — که ایدر آدمی رسوای انام
خلق ایچنده سبب نفرت اولور — قیتی عزتی و بی ادب حرمت اولور
ایلمه ام خبائثله صفا — که تولد ایدر انواع بلا
شایع اولوب ایل ایچنده سکری — سکا سرخوش دیه لر یا بکری
الحذر اولمه صقین باده پرست — که ایدر رنج خمار آدمی مست
چونکه نهی ایلدی خلاق حکیم — سنده اول نهی خدایه تسلیم

اولمه آلودهٔ جرم و عصیان — اولمه شرمندهٔ پیش یزدان
دوشمدن دام گناهه عارایت — اولسه‌ن در عقب استغفار ایت
اولیجق بعض مجالسده دوچار — ایتمه توبیخ ایله تعنیف اظهار
اعتراض ایلمه مستانه‌لره — اویمه طاش آتیجی دیوانه‌لره
دخل برحاله دکلدر لایق — سکا اولور او بلیه لاحق
نیه دخل ایلر یسک برکون اوله — سکا بی شبهه ایدر استقبال
کسه‌یی جرم ایله تشفیه ایتمه — جرمدن نفسکی تنزیه ایتمه
کیمه مذنب دیسک ای جان بدر — او ده بر ذنبدر اکلرسک کر
غیرک جرمنه طعن ایلرسک — کندو احوالکی کورمیلرسک
کنهک صوکی پشیمانلقدر — جرمک انجامی پریشانلقدر
مجلس حضرت مولاناده — دیدی فخر ایله بر دعواده
کورمدم روی شرابی اصلا — دهنم اولمدی صهبا پیما
حضرت قطب مدار ارشاد — داورهٔ محکمهٔ فیض آباد
عجب بندارنه ایتدکم نظر — کاش دیدی وکذشتی دیدیلر
عارضی کیفه صیقین اولمه زبون — اولمه دلداده برش و افیون

سزده

بنك واسراردخی بدتردر بین انسان دكل آنی خردر

آدمی مسخرهٔ ناس ایلر صورت ناسده نسناس ایلر

ایدر انسانی عقور وبدخو بدروش بددل بدرو وبدكو

كیفی كلدكجه اولور كوش خراش كیفی كیتدكجه اولور وقف تلاش

صورت زنده ده ایلر مرده رنك رخسارین ایلر پژمرده

طوتالم یوق اثرندن پاكی نه بلادر لقب بتریاكی

نهی آرایش زیب وصورت

ای سر آزادهٔ دام صورت خاطر آزادهٔ قید شهرت

اولمه دلبستهٔ زیب وزیور اولمه دلدادهٔ در وكوهر

كرچه تقریبجه مقرر اما اوله مزد در وكهر مرده سزا

مرده سرمایهٔ احساندر در زن پیرایهٔ ابداندر در

ترك آرایش نسوان ایله ذرك افزون ایسه احسان ایله

جامهٔ ذرله اولوب جلوه نما یاغمه یالدزلی بخوردان آسا

جامهٔ شهرته ناپیوند اول بولنان جامه ایله خرسند اول

پاك كلك كرچه كوزل اما چركدن پاك اوله دوشكر قبا

کونه کونه آرایوب آکا لالر / ایلمه جامه ایچون غوغالر
کیمکه کالا ایله جسمن دوزه‌در / هرکیم اولورسه کورن دزبوددر
نه کیرسه آنی کی اقرانک / اولیسون اقرانکه طرز وشانک
کندینی امثالکه اولیسون حالک / نقدر وار ایسه اقبالک
بکزه‌سون خلقه بساط وآتک / اعتدال اوزره کرک آلاتک
اولسه سمور ایله مقدورک / یرنی نافه دوتر سمورک
مرده حیوان دریسیدر سمور / عقلا اولمز آنکله مسرور
کوردکک اطلس ودیبا وحریر / بوبی بدبر کفن کرم حقیر
اولمه دلداده شان وشهرت / شهره دردلدنکی شهرت آفت
کورلک معدود ومکرر جامه / دوشرر آدمی قت قت دامه
احتشام آدمی مدیون ایلر / دردینی افزون جکرین خون ایلر
مالکی ایلمه بی وجه اتلاف / اولدی مبغوض الهی اسراف
شرعله حکمتله بو تمثیل / عزت ومالده در اقوای دلیل
اهل حکمت دیدی جمیع اموال / کسب سرمایهٔ اسباب نوال
بزکران سنکی قوبرمق کبیدر / قله کوهه چقرمق کبیدر

خرج صرفنی کردان ایتمك — کوه داماننه غلطان ایتمك
نفقه‌سی صعب ایکن اذعان ایت — اعتدالی بیشکه میزان ایت
کوشکه بوسنز ومی ایله کهر — دیندن بك صقین ای جان پدر
آدمی دین دیکر کون ایلر — کر فلاطون ایسه مجنون ایلر
جسمی صحتده درونی خسته — داینه بنده کردن بسته
وعده‌سی وعدهٔ تسلیم حیات — حبسه تکلیفی هزاران اموات
باخصوص اوله غریمی شریر — ایده مرزور دماغن تکدیر
اصلنه ضم اوله فرع ربا — قامتن بار ربا ایده دوتا
امر شرعك دیو فریاده کله — زور شاهدلری مداده کله
ایده مدیونی پامال جفا — دردسندی ایده خلقه رسوا
بولمیه دینن اداء قدرت — اوچه چشمنده زمانن رحلت
دیندن بویله کوزم نوری سنی — صقلسون حضرت الله سنی
خوشدر اسباب بساطن صاتمق — دینسز آج برهنه یاتمق
دینه نسبتله بو بر نعمتدر — هله دعواجسی یوق راحتدر
ویرمه قرضیله صقین کمسه‌یه مال — که اولور صکره مؤدی جدال

خلقده خشیت حق نادردر … کتم وانکاره همان حاضردر
کچینور ویرمده حق متین … کاریدر ایلمك انکار ویمین
کیده رك صکره اوزار هنکامه … شکا ویرمز بیرر حکامه
منتسبدر بر بینه اعیانك … حقکی استه وار ایسه جانك
[illegible] ساعت … ویرر اول ظالمه رشوت غیرت
بر اول ظالم او [illegible] … عزم ایدر قاضی ومفتی قاتنه
آنی حکام ایله تخویف ایلر … اقچه دن کچ دیو تکلیف ایلر
اکر ایتمزسه فسونی تأثیر … جوش ایدر موجه بحر وتدویر
درلو شاهدلر ایله دعوالر … یاپمه محتلر ایله فتوالر
هرنه ایلرایسه ایدر اول مغرور … ایدر ابطالنه بذل مقدور
بویله در شمدی زمانك حالی … دوشمسون کیمسه یه خلقك مالی

نهی اعیانی ظلم وفقرا

جمله احوالده عمرم واری … اول طلبکار رضای باری
ایتمه اعیانلغه زنهار هوس … اوسط الناس اول شکا او دولت بس
اولمغه مرجع ارباب امور … ابتدا لازم اولور ترك حضور

هم ولایتلی ابدر رشك وحسد   هم دوشر قصدینه حكام بلد
نقدر ایلكه سعی ایتسك سن   ظلم حكامی بیلورلر سندن
ایو نامیله دوشرسن دامه   ایو آدم یرامز حكامه
اقچه در مطلبی هپ حكامك   نه بیلسونلر مرحمت وایمانك
یارین آنلره رشوتله یارر   علم وعرفان وصلاحی کیم آرر
ایلچی قوش کبی حكام زمان   الملق استرنه ایودرنه یمان
ایلمش چشمی سكا الغه باز   بیك ایودن یك کابر غماز
چشم حرصنده اوجر اهل فساد   که اولور موجب اخذ وایراد
شر علة کورسه اوری حكام   یاره مرقنده بولور شهرت نام
سبب شهرت خود اعیانك   کوم در مصلحتی سكانك
مصلحتن کورمین اعیان اولمز   خلق اکا بندهٔ فرمان اولمز
اقچه سز مصلحته بتمز   بتسه صاحبنه خیر ایتمز
بودر اعیان دیارك کاری   روز شب منتخب وافکاری
طره طبل وستم چالدرمق   حاکم شهره شكار آلدرمق
خلقی غمز ایتمسه شهرت بولمز   نافذ اولمز سوزی رغبت بولمز

اندن ایتمزلر ایسه خوف رجا — فنق ورفق اهلی دیمز کیمسه اکا
اولسه اعیانلغه هر کیم عازم — بی حیا و بی ادب اولمق لازم
عمری تجربیده کلسه کاری — چوقده رونق بوله مز بازاری
کسب شان ایچون ایدر چوق علما — خلقی یا شایله قاضی یه فدا
پایه سنده نیجه کورسون روایه — انتسابا ایتمیجک منلایه
خلقی قورقتمغه چوق علامه — دوکدررقو مستیلرین حکامه
هم ویرر حاکمه هم کندی الور — حاکمه نصفی یا خود ربعی قلور
دید کیم کیم نیجه تازه ظهور — جان ویررا اولمغیچون اهل امور
جمع ایلدب برتیچ ایو خذمتکار — ایدرا تباعله تقلید کبار
اعتبار انمکیچون کندو یه ناس — کوسترر چین جبین شدت و باس
بورجه خرجه جان اتر زینت ایچون — صوقلور هر دلوکه شهرت ایچون
صکره احوالی اولنجه تمکین — آکه مز حقنی داین مسکین
تیز ویرر جاه و جلالینه نظام — تک همان ادنی بلسون حکام
طالعی یا واریسه بختی رفیق — رسم تقلیدنی ایلر تحقیق
اضطرابا یلیه رک میداننده — یرتلور محکمه و دیوانده

دیمکی

رتبه سین طی ایدرک اقرانک آخر اولور بریسی اعیانک
قانع اولمز نیجه سی اول حاله خدمه ماسن چالشور اعدامه
انتقام المغیچون اعدادن یا کی یوق فتنه ایله غوغادن
دردی اول اوله ولایتده فرید غیریلردن اوله اقبال مزید
نافذ القول اوله و مرجع کل خار اوله غیریلری کندیسی گل
دوشه بر مصلحت آنی استر دهنی اوله نشانگاه نظر
جمله تصویر ایدرلر تدبیرن کمسه رد ایلمیه تقریرن
ضرر ایلرسه ناسه قطعا دیمیه کیمسه خطاسینه خطا
قول و فعلی اوله دستور عمل ایدرلر سوزلرنی ضرب مثل
لیک دهر اگاده ویرمز فرصت که سورر باشلو باشنه دولت
بولنور اکه دخی نیجه رقیب ملعنتده بر بیرینه قریب
قومز ایش کورمکه هیچ لذتله اتمغه دوتمغه کرمیت ایله
چرخ نعمی ویرر غوغاسز هیچ فرعون اوله مز موسی‌سز
اولمده تشنه خون بر برینه اولمیه زبون تا که بر برینه
ایلسه خصمی تصدر ناگاه حالنی صورمه عیاذاً بالله

اولدررر خصمنی یا کندی اولور — صدرک البته بر اوجنی اولور
کیمی حکامه تغلبلر ایدر — سوزینی اجراده تصلبلر ایدر
التجا ایتمیجک حاکم اکا — حکم فرمانی اولور رو بقفا
خواه وناخواه اولور رأینه رام — حاکمی کندو ایدر استخدام
اوله بر یرده که حاکم محکوم — اورانک حالی مآلی معلوم
حاکم شهره ایده بخته غلبه — صیغه مز شهرتی شام وحلبه
اوزمان کور آنک استقلالن — نخوت کوکنه اجلالن
سوزلری زهر ترش جهره سی مار — سوزنی ردده کیمک زهره سی وار
طوعا وکرها ایدر خلقی زبون — اتباع ایتمیسنک حالی نکون
اکه بر کره دانشمزسه اکر — ایدر اول مصلحتی زیر وزبر
باغ وبوستان دکان وحمام — حصه ویرمزسه اکا کاری تمام
امر وفرمان وشهود وحجت — اندن اذن المسه بولمز صورت
برسی اوتمسه سهوا اتکن — قالمز اخشامه اوکون یرکوتکن
زور ایله خلقک الور املاکن — زین ایدر دائره ناپاکن
قورونمی قهوه سی دکانی وار — احتسابا اوغرامغه جانی وار

صاونصاتمز

صاف صتمز ایچنه حیله قاتمز
نه بها استر ایسه اکا صاتمز

شهر تکلیفنه ایتمز انصاف
ایدر اتباع عینی معاف

عالمك انلر ایدر رکن کارین
چکدررلر فقرایه یارین

لعنتا ول دولته کیم اوله غدا
آشنك چشم فقرا صبح ومسا

غرق اولورلر دولت وجاه وماله
کله لیم عاقبت واحواله

کرچه کیم شیئه ضرورت چکمز
لیك چوقلوق پیشه مز چوق سورمز

اولور اولمزسه اکر موته قرین
کیمی منفی کیمی قلعه نشین

دولاشور ایاغنه اعمالی
هب کیدر عرض وجود ومالی

سیل اولور اشك تر مظلومان
دولت وعمر بنا ایلر ویران

معتدلجه بینه عرض اهلیدر وار
که دینور اکا دهٔ اعیان دیار

کندو حالنده قارشمز بر ایشه
قالمز آزاده سرین تشویشه

متعین اکا وجه ایراد
یا یدرر وقفی یا وقف اجداد

یا اجارت یا محصول عقار
وجه راحتدر اولور روزی خوار

ملتحق اولمه حذر ایت اعیانه
وارمه هیچ محکمهٔ دیوانه

چیقمه ایلرجه درخانکدن
طشره میل ایلمه کاشانکدن

آل کتابك اله سندایله دارك / اولمسون خارج داردن خبرك

اوقی تاریخ وحکایات وقصص / ویرر انسانه مزایاسی خصص

شغلك اولورسه حدیث وتفسیر / نعم الایام ونعم التدبیر

ایچمه سوز قاضی ایله پاشادن / سکا لازم دکل اول کونه سخن

مجلسکده بری اولورسه دله / آنی اسکاته چالش صنعله

قانع اول دغدغیه اولمه قرین / تا نخشنك ایله کچین تك اول امین

آدمه لازم اولان راحتدر / قودیسونلر سکا بی همتدر

نهی اولنه‌کی کذب وخلاف

ای بهین نقش سراپرده وجود / ادب آموز دبستان وجود

ارتکاب ایتمه صقین کذبی روغ / کیم اولور صبح مقالنده فروغ

مرد اولان کذبه تنزل ایتمز / ذلتی کذبه تحمل ایتمز

قبح بی عار وحیادر او خبیث / که ایدر کذب ایله اغزین تلویث

کذب معد ومدر اصلی یوقدر / باب اسلامده فضلی یوقدر

کذبدر اصل فسادات امور / ارتکاب ایتمز آنی اهل شعور

اوله قصدی مکر اصلاح خصوم / اوزمان کذب دکلدر مذموم

یوخسه هر لفظی اوله مخصوص خرف — اوده بیهوده یره لاف کزاف
اویله تشخیصله صقین الفتدن — نار دوزخ کلور اول صحبتدن
دیدی سلطان رسل فخر دهور — بر دهندن که ایده کذب ظهور
بوی بدایلر اول اطرافه حلول — که ملک ایلمز اول صوبه نزول
تا اوتوز میل قدر دائره دن — اوغرمز رایحهٔ منهیه دن
اولمسه منکرک انکاری شدید — سوزنی ایتمه قیله تمهید
نیجه لر وار که مباهات ایلر — کذب ایدر نقل محالات ایلر
ایدر ایتدرمکه کذبن تصدیق — قسمی سند نطاق تحقیق:
علم بالله ده اولان اهل قدم — جان ویرر ایلمز الله قسم
بلمین جاهل و نادان عنید — سوزین ایلر قسم ایله تمهید
کورسشوز چوق نیجه بی مذهب و دین — هر سوزنده ایدر اوچ کره یمین
بوندن اشنع نیجه ذر دیدکار — ایدر اطراف ولایات اظهار
ویرمکه شان و کرامت فروغ — بسط ایدر نیجه سی رؤیای دروغ
کورمز اول کس ایکی عالمده فلاح — که صاتر ساخته تقوی و صلاح
اولدی الات معاش دنیا — عصرده خرقهٔ تسبیح و عصا

فیضی یوقدر ویرر انسانه صداع | صوت تقسیم و الهی و سماع

اگر ایتدیسه سلف اهل طریق | شمدی تقلید ایدیکن بل تحقیق

اگر ایتدیردی ایسه دورانی | سلقهٔ جاذبهٔ رحمانی

ینه اول جذبه گلورسه نه گوزل | کیم ایدر جذبهٔ حقیله جدل

سوزیمز زمرهٔ تقلیده در | بختیمز زرقهٔ درشیده در

[illegible]سون و محنت و جلا | کاوله مستغرق انوار جمال

یوخسه تقلید ایله هر احمق | ایده دعوای ولایت مطلق

خرده اول بیهده گو بد ترده | آنی تصدیق ایدن آندن خرده

باخصوص اوله مدار دعوا | قصد تحصیل معاش دنیا

خلق اشیاصته اوله قرب خدا | خلق استرصته اوله خیر دعا

ویرمکه زهد و صلاحنه رواج | خلق نعمت ییجك اوله قلوراج

ویره اول غلّه فروش طاعت | جنّته نقد مزور قیمت

تاجی تقلید و رداسی تقلید | سوزی تقلید و اداسی تقلید

یوق سیادتکه ایده آنی پناه | صاریور باشنه دستار سیاه

جرّده نفسی تنزّل ایتمز | کارده طبعی تحمّل ایتمز

علاوه

علم یوق معرفت و صنعتی یوق — کسبه سرمایه سی یوق وسعتی یوق
اینه تحصیل معاشه آلت — زهد تقوایی اودن صورت
بر ایکی حرف تصوف قاپمش — کندوبی پیر طریقت یاپمش
مسلکی شیعیده کاری غلی — جذبه سی ساخته سکوی علی
نه گوزل بولمش او عیار عتیق — خلقی آلداتمغه آسانجه طریق
نیجه بی عقل و بی تمییز و خاین — صانه گرچك او یه دست پاین
آلدانوب کا عوام بی عقل — افتخار ایله ایدر غیره نقل
صدمهٔ عزل ییین بیکسلر — لاشهٔ ظلمه صونن کوکسلر
سوررلر بابنه روی بیداد — نفسندن ایدرلر استمداد
باخصوص اوله او لشخص طرار — نازك و رند و ظریف و عیار
کورر اصمر لمجه رؤیالر — کوستره مقصدنه ایمالر
آغزنی بورنی آزوب بوزه رك — سوزده کردان قرارق کوز سوزه رك
سوزی خلالنده بشارتلر ایده — سوی مقصوده اشارتلر ایده
چقسه بر حکم قضا بی کم و کاست — اتفاقی سوزینك بریسی راست
کور هجومن او زمانه اعیانك — عزت و نخوتی دریانك

مكر اللرمى ايرر دامننه ... اوغرادرلرده مى پيرانه
تكه سى قبلهٔ اهل حاجات ... يوررر امواج نذور صدقات
الدنوركن اكه خاصان ايام ... نشلسونلر يا سبكهوش عوام
كوررر احسانني دلق تاجك ... بوده برنوعيدر استدراجه
سنده اويمه صقين اولكراهه ... صقين اول طائفه دن اللهه
اوليا ديو صقين الدانمه ... ساخته وضعى كرچك صنمه
اوليا ماله تنزلكى ايدر ... ثقلت ناسه تحملى ايدر
اوليا ده نه ايشى وار دلقك ... ستر ايدر رحق نظر بند خلقك
خلقه بقمزكه ولايت صته اول ... سوزاراسنه كرامت قنه اول
اولمش اول محو قضاى اطلاق ... نفس الدرمز اكا استغراق
اوليا طاشه بقرسه ذر ايدر ... حسن وخاشاكى در وكوهر ايدر
اوليا مرده يى احيا ايلر ... پير صد ساله يى برنا ايلر
اوليا درندماى حضرت ... جا پيدر زير قباب عزت
اوليا در امناى اسرار ... اوليا در دباى ستار
موم وش كندى زمينده بويا ... پرتو نورى صالور عرشه ضيا

اوليا

اولور آرایش افلاك
اولیا ایله نه وار كون ومكان

روحدر قطب جهان كون بدن
روحسز قائم اولورمی هیچ تن

لفظ اخوان ایله وزن حال ایت
انلرك مرتبه سن استدلال ایت

نه كدا بلور انلری نه شاه بلور
انلریك مرتبه سن الله بلور

اولیا بویله ایكن هر احمق
نه روا یا بمه ولایت صاتمق

نه سزا رهون حق هر ارغاد
كندینی زمره دن انك تعداد

وزن ایدرمی بونی میزان شعور
دعوای سلطنت ایتسه فردور

اسب تازی كبی نه هر خر
سنك خارا صاتركندین كوهر

اوله‌می مجمره افروز وجود
شاخ بید ایلر ایسه دعوی عود

كیم طوتر ایتسه میاه عالم
دعوی عزت وشان زمزم

هله چوق جرائت چوق ترك ادب
ایلمك دعوی تردیكی حق

اولورا اول طائفه نامقبول
هدف بغض خداوند رسول

دیدیكیم طرز ریا كاراندر
طوریا زنجه قلاشاندر

یوخسه هر سالك درویش دكل
عاشق صادق دلریش دكل

كرچه چوق كمسده وار بی تشویش
اولمش اولجان وكوكلدن درویش

صدقی وار اولمسه اهل وصول / سن بنه آنلره آچ چشم قبول
اولمغه بارکه حضرته یار / قانلره آغلر چالشور لیل و نهار
آنی اول شکله قویانجذبۀ حق / ایدر امید نه برکون ملحق
باب حق طشره دن اولمز مفتوح / اکه باطندن ایدر فیض فتوح
اویله صادق فقراده چوقدر / بویله درویش اولنه سوز یوقدر
بولنوردلو فناده نیجه کس / چرخ چشمنده دکل پر مکس
دست وارمش ثمر عرفانه / نظر ایتمزکه هر شاهانه
هله بردن دکل انکاره سزا / خرقه پوشانده کروه فقرا
ایله سن حسن نظر مجتهد اول / فقرا زمره سنه معتقد اول
حسن ظن ایلمز ایجاب کدر / سوء ظندن اولور اولورسه ضرر
علم و عرفانک حکمه تنکه / نفعی وار معتقد اولسک سنکه
کر بو معنی یه دلیل استسه کس / صخرة الله حجر اسود بس

در بیان تفرج فصل بهار

ای تماشاکر صنع باری / ناظر کارکه هشیاری
سیر چوق فصل بهار اولدقچه / موسم کشت و کذار اولدقچه

چمن اطرافنه

چمن اطرافنه کاهی کذار ایت — آثار رحمت حقه نظر ایت
صانعك صنعنه اول دیده کشا — کایلمش مرده زمین احیا
کوسترر صنع چمن پرورده‌ی — سبزه‌دن سرخ و سفید ورده‌ی
دل انسانده قومز درد کهن — جلوهٔ تازه‌نها لالن چمن
نیر طائر شوقه پر و بال — طرف کلشنده اقن آب زلال
غنچه‌نك خواجه‌سی وار یاننده — آل کاغد طولی جزداننده
ویرر انسانه حیات تازه — نغمهٔ بلبل خوش آوازه
کوش قیل نغمه‌سنی مرغانك — اقتضا ایلر ایسه انسانك
قومز آینهٔ خاطرده غبار — نغمهٔ جنك و نی و موسیقار
نغمهٔ شوخ خوش آهنك بشر — خواه ناخواه ایدر انسانه اثر
نغمه بر منطق روحانیدر — نغمه‌نك لذتی وجدانیدر
خانهٔ جانه ویرر نور سرور — بستهٔ نغمهٔ نای طنبوره
نسخهٔ شوقه دیکر شیرانه — نایدن صادر اولان آوازه
حظی وار کرچه که آوازه‌لرك — دکلنور نغمه‌لری سازه‌لرك
لیك آمیزش اسباب صفا — ایدر انسانی لکرده خوار هوا

گرچه کم تشنه‌سی چوق لذتی چوق　　التزام ایلمنک عالمی یوق

ذوقن ایت غیرده اولدقجه دوچار　　خانه گوترمه‌سن زنهار

آنده عبرتله گوش ایله　　لذت نفس فراموش ایله

که حقیقتله اولورسک سامع　　اولمز اوقات شریفک ضایع

موسیقی حکمته دائر فندر　　بلنه بلمینه روشندر

نیجه اسرار و ادراک ایده‌جک　　بیر گلور سینه‌لر چاک ایده‌جک

اعتبارات تقاسیم فصول　　امتیازات مقامات اصول

پرده و پیشرو صوت عمل　　کار و نقش و شعب و قول و غزل

هر بری حکمتله مملودر　　جان ریاضین صورر بر صودر

نغمه یابس و خار و باردر　　چشمنه محض حکمدن واردر

هر بری بر مرضه نافعدر　　ضدینی هر برسی دافعدر

سره دائر دخی وار نیجه کلام　　که دگل اکه محل گوش عوام

بولنجه ذوقن ایدر اهل رشاد　　ایلسون ذوقنی الله زیاد

مطلب حسن کلام موزون

ای صفایاب کلام موزون　　آشنای سخن گونا گون

طبعك

طبعك ایلریسه شعره هوس — سکا معنیسنی فهم ایتمك یسر

سخنان شعرای اسلاف — ایدر آیینهٔ قلبه شفاف

ترکیده نفعی ایله باقیه بوق — غیری دیوانلریده ایت ملحق

انلرك شعری سنیدر اما — غیر ایسینده دخی وار چوق معنا

شعرای عربك دیوانی — حسن تعبیر و معانی کانی

طالب و صائب و عرفی و کلیم — فیضی و هندی نظیری و سلیم

تا کویان زمانده شوکت — معنیء تازه یه ویردی صورت

صاحب خمسه نظامی و خسرو — هر بری جلوه ده معنیء نو

جامی و انوری و خاقان — هر بری ملك سخن سلطانی

بلبل شاخ طراز شیراز — سعدی و حافظ معنی پرداز

سخنان قدمای شعرا — حق بودر بیر بیرندن اعلا

یوق نهایت شعرای عجمه — هپ اسامیلری صیغمز قلمه

بیزده وار اکثرینك دیوانی — اوقی فهم ایت کور وجدانی

شعر چوق قدر شعرای عربك — که اوده جامه سی شام حلبك

دیمه ابیاتنه ناموزوندر — انك اوزانلری دیکر کوندر

نجه معنالري وار رقص آرر … مشتعل آسا دوكوسما غم شرر

وار نجه ايچنده اشعار كبار … كه قومز اينهٔ جانده غبار

نجه بيك نعت شريف نبوى … مدحت معجزهٔ مصطفوى

هر بري قطعهٔ الماس ثمين … هر بري ذر كران قدر متين

انتسابه چالش اول اشعاره … اره معناسني فهمه چاره

عربي بيلمينجك ايش بتمز … فارسى عارفه تنها يتمز

عربيله بيلنور جمله علوم … علم اولوربي عربي نامفهوم

لغت والسنهٔ هم عربي … عربي قبلهٔ قرآن نبي

بو ايكي بال ايله ايلر پرواز … طائر شعر معاني پرواز

حكمت آميز كركدر اشعار … كه مآلى اوله ارشاده مدار

آب حكمتله بولور نشو ونما … كلشن شعر و رياض انشا

اولمسه شعر مجاز مطلق … ويرسه معنايه حقيقت رونق

يوخسه هر نظم تهى وساده … لطف معنادن اوله آزاده

تازه مضموندن اوله چون خالى … اولميه نوريه ايله مالى

باخصوص اولميه تشبيه ايله تام … استعارات جناس ايهام

دیمه

دیمه دن آنی سکوت اولادر   شعردن مقصد اولان معنادر
بقسك اكثر سخن شاعر خام   سنبل و زلف می و بلبل جام
چقه مز دائرهٔ دلبردن   قد و خال و لب و چشم تردن
که بهاره طولشور که چمنه   اولشور و کل یا سمنه
ره نارفته ده جولان ایدمز   صاپه وادیلری سیران ایدمز
ایدمز صید معانئ بلند   آته مز غیب شکارینه کمند
بکنور معنئ خاییده ایله   لفظ مشهور جهاندیده ایله
ایکی خرواردر اول بیت دوتا   که اوله تازه قماش معنا
سویلمه شعری تهی معنادن   آغلی چکمه بالقسز مادن
نظم کیم اولمیه معنایه قرین   کندودر خاتم بی نقش و نگین
شعر بی معنئ بی ابهامه   بکزر اول جامه کن اوزره جامه
قوقسز لالهیه بکزر او سخن   که اوله لفظی تهی معنادن
بکزر اول مطلع خالی جامه   مغزدن مفلس اولان بادامه
آنی یوق دلبره بکزر او کلام   که اولمیه انده جناس و ابهام
اویله پاکیزه کرکدر اشعار   که آنی بر اشیدن اوله هزار

اوله معناسی کوزل لفظی متین
هجودن الحذر ای جان پدر
حسنه صرف ایله سوزن شاعر ایسک
تیز فراموش اولور نثر سخن
الحذر شعرک اوله هجو ایله شوم
هجوه مائل سفها در انجق
هجودر قاعدۀ خودکامی
کثور نظمده غیبتده هجو
سنی ایتمش بری فرضا دلگیر
آنی لازممی همان هجو ایتمک
انکساری یتیشور قاصر ایسه
انی سن لطفله ایله بنده
لطفدر مهر دهان اسرار
سکا بیوجه ایسه ایتدیکی جفا
وجهی وار ایسه سببن ایله سؤال

خامه خاکه قویه دست تحسین
که ویرر مشرب عرفانه کدر
خلق تسخیر ایله قادر ایسک
نظم اما که ایدر دور دهن
خلق بیننده حقیر و مذموم
عاقل ایتمز آنی ایلر احمق
هجودر واسطۀ بدنامی
سبب ذنب ندامتدر هجو
قول ایله فعل ایله قلبک تکدیر
سفها کتدیکی راهه کیتمک
انتقامه چالشور قادر ایسه
عفو و اکرام ایله ایت شرمنده
اوله مز لطف وش افسون کنار
سبب شرم و حجابه اولور اکا
اولمه آتش زن کانون جدال

بلکه

بلکه نادم اوله اطواریندن | اعتذار ایلیه کفتاریندن
سن قبول ایله بو پندی بندن | دوستلق وار ایکن اولمه دشمن

در بیان فرج صبر و شکیب

ای شتابنده عز و جاوید | روبروسای عروس امید
صبر قیل امورکده شتاب | صبر مفتاح فرجدر بر باب
صبر ایله دوست اولور دشمنلر | صبر ایله رهبر اولور رهزنلر
صبر در عقده کشای هر کار | ایرشور صبر ایله صبحه شب تار
صبر اسماء الهیدر | حکم نا متناهیدر
اولکه حکمتده شکرلر ییدیلر | صبر مفتاح فرجدر دیدیلر
قلبکی دغدغه دن پاک ایله | هر ایشک حکمتن ادراک ایله
سکا کشف اولمسه باب حکمت | اولمزسک دو جهانده راحت
ازدواجکده تحری ایله | صقین اولمنه تسری ایله
حسن خلق اهلی چقرسه نه کوزل | ایو چیقمزسه اولور باشه عمل
نه بلا بو زنه محصور اولمق | تازه ذوق ایلمدن دور اولمق
بلکه بدچهره چقه یا بدخو | ذوق اول کیجه دیرسک یا هو

هضمی کوچ ردّی دخی مشکلتر ... بر مصیبتدر اوکیم غم سورر
یوق کنیزکده هله بو محذور ... تازه دن سن آل آیله حضور
نازك ونرم ایسه آلمه اوروس ... آك ایوسی اولور آنك منحوس
خائن اولور اوروسك عرد وزنی ... قپو آردنده قورر لر دوزنی
کرچه چرکن اباظه اویله دکل ... اولمه انلاره ده چوقلق مائل
اعتقاد اتمه دکل اهل فلاح ... اولمین دستندن اسب سلاح
ایتمدن رفع بیان ایمان ... اولور آمیحتهٔ تیر وکمان
کوله سی تیغ وتفنك استرلر ... اورمغه عرض جنك استرلر
چرکسك جاریه سی آفتدر ... آبازه قزلری بی عفتدر
مسقو ونمچه وافرنج ومجار ... جمله سی خائن نابرخوردار
بونلرك بری مسلمان اولمز ... نائل دولت ایمان اولمز
عربدن نجو غنی اولور بدخو ... کرچه کیم خدمته ایلر تکپو
حسن الوجه دکلدر آلمه ... خام سودالره کندك صالمه
اولمق استرسك اکر کیم راحت ... کرجیدن غیریه ایتمه رغبت
لیك فندیلرینه صادق اولور ... جمله سندن نظره لایق اولور

مسبوقه

مستقيمانه در اطوارلرى | صدقه نزد يكدر اقرارلرى

مطلب مزرع كشت وخرمن

اى نوين سنبلهٔ مزرع راز | خرمن افزار جاكاه نياز
عمردن اولمق برخوردار | اولميه هيچ زراعت كبى كار
زرعدن آلت تحصيل نعم | اولور بن كار جناب آدم
كه او دهقانه ايدر ارضى تزيين | اكه رشك ايتسه سزا كاززرين
چاك ايدر خاكى بنى آدم ايچون | تخم اكر تربيهٔ عالم ايچون
آدم بندهٔ كردن بسته | اولدقچه اوليمز وارسته
سن حضورده كزرسن اما | او سنكچون چالشور صبح ومسا
كاو چاك ايلمسه ميدانى | عجبا قنده بولوردك نانى
تخم قنده اكلورا اولمسه خاك | اولمسه تخم اولور خلق هلاك
تخم ايله خاكى كيم ايلرسه سيراب | اولمسه بحر ايله دولاب سحاب
كومه سردى دوار فصول | اولمسه خرمنه كلمز محصول
دونمسه دائرهٔ ليل ونهار | مهر وماه ايتمسه بسط انوار
كونده اولمز ايدى بو رنك كمال | عالم اولوردى هم آغوش زوال

مستند بر برینه آب وهوا	مرتبط بر برینه ارض وسما
سر بسر نقش اید رسم ازل	رو برو ماضی ایله مستقبل
اول آخر آثار حکم	بسته در بر برینه مستحکم
اولمغه وقتنه دك جلوه نما	اولور انواع منشا کلدم بقا
دست حکمتله طولو کوهرته	دامن شامو کریبان سحر
دیدۀ عبرتله اول نکران	پر کهر دامن کان وامکان
صانعك قدرتیدر ایله نکاه	واقف اول سرینه سبحان الله
امدی سیرایت حکم مولایی	مزرعۀ آخرت دنیایی
هر کشی جام جزا ایچسه کرك	خیر وشر اکدیکنی بچسه کرك
بو محلی قوپیالم فردایه	کله لیم آربه ایله بغدایه
ایتمه زرع علف عمری تلف	بولنور قسمت اولان نان علف
زارعك آیغی یا بانده کرك	کوزی یرده الی همیانده کرك
کندی دستیله اکن خیری کورر	غیره اکدرسه انی غیری کورر
استقامتلی مرابع یوق	خائن استرسك اکر بك چوق
اکمکه ویردیکنی هر برلو	بتمدی ویرمدی مولا دیرلو

بعضه

بوسنه بلکه کلوردی بو اکر | تخم و بر سک آنی دخی یرلر

ربعی کرمز النه اکدیکک | غمنی یرسک امک چکدیکک

قوض نامیله ده یرلر مالک | غمه خرمن که ایدرلر حالک

حبس ایدرسک بولمز الاجق | سکا تقصید کدر در قله جق

کندلک اکدرمک اولورسه کارک | طوللی فرض ایلیه لم انبارک

اوجوز اولورسه کورلمز خیری | فقرانک نظرندن غیری

قیمتی وقتنه ایتسک کوری ناز | محتکر لکدن اویوق اکه جواز

احتکارک صوکی اسقاسه حقر | ینبار اولیر اویدم صکره یقر

فقرا یدم سی ایلر غارات | محتکر کوردیکی یوقدر برکات

فرضی فایدم یا خود ضرورات | سن اکه اهل دکلسن جذرات

اکدر رسک اوقدر اوله روا | خانه کلک تمکنه ایدم وفا

کلسه محصول قرادن زاحت | ساکه اکدرمکه یوقدر حاجت

چفتلکک دخی مالی یوقدر | مصرفی فایدم سندن چوقدر

اولور ایچنده ایدرسک مسکن | عیش و محنت قریشق بر خرمن

چفتلکک هضم اولنور می نامی | شکل انسان ایدر دهقانی

مطلب دغدغهٔ پاسبانی

ای طرازندهٔ اقبال ابد / وای نوازندهٔ قانون خرد

معتدل اولمغیچون جمله امور / لازم اعمال ترازوی شعور

بودراسوده کی جوی مراد / جریان ایده تقبیس ایراد

وزنه چکن مصرفك ایرادیکله / راحت اول اهلله اولادیکله

حق ویروب واسع اولورسه حالك / ادخار ایله بر از اموالك

دفعه ایتمه تهی همیانك / نیجه بازیچه سی وار دنیانك

فضله مال اولمیجق ایتمه بنا / ایلمه مالکی بیهوده هبا

اولمسون مصرفك دخلکدن فزون / كه ضروری اوله تا روز زبون

خرجکی ایتمه کوزم نوری زیاد / نقدر واسع اولورسه ایراد

ویرمه دائرهٔ جاهه وسعت / ضمن خفتهده در انجق راحت

باغچه سیری اولورسه مطلوب / یتشور بنمك ایچون بر مرکوب

مصرف آخورم اولدقجه زبون / یوریلور آتلو یایاندن افزون

نسخ ایدر رقید ضمان سامانك / فسقی آلوده ایدر دامانك

جاه سرشاردن اولمه ممنون / دردك اولور بیودکجه افزون

دوه

دولت آهسته گرگدر جاری
قنی ممدوح دکل سرشاری

ایکی ما صوره صو ایتسه جریان
خانه‌م جمله‌ٔ ایلر دیّان

دولدرر باغی اگرچه سیلاب
لیک ایلر در و دیواری خراب

منصب و جاهه هوسکار اولمه
طلب عزت ایچون خوار اولمه

اهل منصبده بولنمز راحت
حالنی عزلده در امنیت

ذلت عزلنه دکمز نصبی
صرفنه سربسر اولمز غضبی

اولمه پاشالق ایچون آواره
طبل سرنا یله کیرمه نساره

باغلمه طنطنه‌ٔ طبله کوکل
دوردن خوش کلور آوازه دهل

پاشالق عمر سورر محنتدر
حاصلی درد غم و قسوتدر

خاطر منصبی کبی ویران
صورمه هیچ آخرت احوالی عیان

ظلم ایدرسه یقلور خانه دین
ایتمسه بولمز اموری تمکین

چکدیکی محنت اولنسه تعداد
دکمز اول محنته مصر و بغداد

های هو یله ایدر عمری گذر
حاصلی اشک تر و خون جکر

پادشاه قورقوسی خود راحتسز
عزلنا کاه قیامت اندوز

نوبتنو وسوسه کونا کون
قوت واهمه هم کار جنون

نه بلادر نه مصیبتدر بو نجه دولت نجه رفعتدر بو
غالبا کوردیکمز پاشالر باخصوص آصف صاحب رأی
کندو نفسنده نکوکارانه هب حسن الخلق کریم الشانه هب
ملکی الشیم و نیک خصال صاف دل صادق و پاکیزه مقال
اکثریده علما و فضلا دین و دنیایه خبیر و دانا
رحمت قاعده سی مستلزم متواضع متأدب مکرم
عاقل و دینی قوی و کامل سوزی ضایع نیتی خیر و عادل
معتقد زمرهٔ درویشانه متوجه کرم و احسانه
واقف حال و مآل فقرا مائل زهد و صلاح و تقوی
نجه سی صاحب پرهیز و عفیف میلی یوق ماله اولنسه تکلیف
کیمی اندیشهٔ فردا ایلر خوفدن موتی تمنا ایلر
لیک مرکزلرینک احکامی ظلمه پیوسته ایدر انجامی
ایتمسه دائره سی بسلمز سوزی حکم ایلسه دم اسلمز
ایلمز مرتبهٔ صرفه صعود خاصلر نامنه جوز معدود
قالمش خاصه ده جای عبور که ایده صرف ایدجک اقچه ظهور

آنی اسلاف خراب ایتمشلر
بولمغه دائره‌سی نشو ونما
منصبی اقچه ایله المشدر
دینک اما نجه قت رنجین وار
یرلو یرنده بساط وآنی
بو قدر اکه ده کتمش مالی
منصبک مصرفی خود نا معدود
مطبخ آخور وتعیین خدم
قوه قوللقجی ایله مهترلر
بیراق اسمنی کتورمه یاده
آنلریک هضمی دکل هیچ قابل
سرکاردن اولانلر خاین
باخصوص اولسه تکلیف سفر
سفره کیتکده عسکر لازم
ظلمه سز اقچه دستی ایرمز

هر بری بیرین الوب کیتمشلر
اکه لازم قتی چوق باد هوا
بحر دینک دبنه طالمشدر
آنی محتاج اداده ناچار
ناقص اولماز بالق آلانی
دکل اول داخی دریادن خالی
هیچ اولنمز اکه تعیین حدود
داخلی خارجی اتباع وحشم
جوایب وشتر واسترلر
شقه عقلکی ویرمه باده
اولمینجه اوقیودن زائل
لابد ایلر او حرامی دادن
آلک یقینی کوزدر سمت معرفه
عسکره مصرفی ایچون در لازم
خلق ایسه کوز کورمه مال ویرمز

کش مکشله ایدر عمری گذر — بو که دولتمی دینور خاکه بسر
بسلنورمی هله کور لیل و نهار — بو نجه حیوان بو قدر خدمتکار
قرم قوللقجیلر اولور عفریت — شیر ذرنده اولور هر رایت
بیك نیاز ایتسه قبول ایتمزلر — بخشیش و ترحله سن کتمزلر
آشنك قورادبن اوغلم جانم — کتخدا دیر سیسه سلطانم
صورمه آمد شد ایدن اغالر — زعمیله هر بری بر عنقالر
یاسر آخور یاسر بوابین — هر بری معتمد دولت و دین
جمله سی کورك کران قیمت اومار — هب متکل آنا و مار عزت اومار
بش کیسه ویرسه ایدر استحقار — او نه راضی اولور اولدی ناچار
پاشانك دینی ایسه غایتی یوق — صرف یکوزه سنه طاقتی یوق
خاطری نقد رکدرله مالی — کیسه سی کنج عدمدن خالی
اکله مز آنی مباشرلر ایسه — جور ایدرلر نیه قادرلر ایسه
اومدوغن ویرمکه خود قدرتی یوق — ویرممك سمتنه ده قوتی یوق
ویرمسه جنك شکایت حاضر — در دولتده مذمت حاضر
نشلسون بو آرالقده پاشا — بو که دولتمی دیرم بن حاشا

طوتمز

طوتەلم صالح ایمش عاقل ایمش — منصف عادل دریادل ایمش
ظلمن آدینی قیوب باد هوا — منصبی ایلسونمی یغما
دیدیکیمدر صلحای احرار — ارتکاب ایلیە ظلمی ناچار
ظلمە ماللری واردر وافر — صورتا مؤمن ومعنا کافر
مؤمنک تشنەسی مال وجانی — منعدم مرحمت وایمانی
قتل نفس ایلە مباهات ایلر — کفرنی شمشیر ایلە اثبات ایلر
ناحی فرماندە نظام عالم — عالمک نظامن ایدر کندی عدم
انلرک ظلمنی وار ایلە قیاس — واردیغی ملکدە قورلمی اساس
آغالر ظالم وآج وعریان — ویرمەدە هربری مال الغە جان
ظلم تحصیلنە چکمش غربت — ذکریدر اقچە وفکری خدمت
قندە بیورلدی ایلە ایتسە شتاب — واردیغی قریەنک احوالی خراب
فکرتاراج وهبا ایلیەرک — یولدە تخریب قرا ایلیەرک
نە تفحص نە خطاب ونە سؤال — کلور آمد شدە مشت قوبال
قریە خلقنی قومن تقریرە — بند ایدر بولدیغنی زنجیرە
دردمندان دروب صحرایە — دست بستە کتورر پاشایە

اصلی یوق مادەنك جرمی عدیم دکلمز کیمسه ایدرلر تجریم
بوکه بکزر دخی چوق جور ستم چاك اولور یازسه کوبابان قلم
هیچ بر ملکه دکلدر مخصوص بوقدر بو نجه تاراج لصوص
اوزبك هند و نصارا و عجم بری ملکنده قومز کرد ستم
هب بزم ملکمزه در ظلم و شرور آیلسون دفع خداوند غیور
بویله بویله ایدرك ظلم و ستم طوتدی یوز همت خرابه عالم
هب عمارات جهان اولدی خراب قوندی دهقان یرینه بوم غراب
ملك معمور دکل یوق ایراد ایتدی ایراده تداخل بیداد
شرعسز اولمغله ضبط امور اختلالات اموره اتدی ظهور
ذرعله طولسه زمین خالی قویه جق یر بوله مزلر مالی
مصرف آرتوب آزه لنجه ایراد نظم عالم بولور البته فساد
سلطنت شرعه اولنسه تدقیق نه اولور خصم نه قطاع طریق
شرعله کسه دوشمز طغیان ایدمز ملکه مفاسد جریان
شرعه صیغمز طمع بغض و غرض ملکدن زائل اولور جمله مرض
شرعده یوق ستم عزل عقاب شرعله ایدر مکر کیم ایجاب

مال و جاننددن اولور هر کس امین — خصم یوق شرعیده کا اوله غمکین
شرعدن کیسه نی صویمز عریان — ظلم یوق کاین رعایا عصیان
شرعیله ملک اولیجق ابادان — ملک معموره صیغشمز دوران
شرعیله اولسه عدالت جاری — بونلرک بریسی اولمز طاری
بولدیلر فتح عجمده اصحاب — کنج شاهانده نجه تحفه کتاب
ملک دورمز اگر اولمزسه رجال — لازم اما که رجاله اموال
مال تحصیلی رعیتدن اولور — باغ و بستان و زراعتدن اولور
اولمسه عدل رعایا دورمز — عدلسز چنز اقامت بولمز
عدلدر اصل نظام عالم — عدلسز سلطنت اولمز محکم
گوش ایدوب حضرت فاروق گزین — حسن مفهومنه ایتمش تحسین
دیمش اول معدلت آموز کلام — حکمت و شرعه موافق بو کلام
ملکده زلزله غفلتدندر — ترک احکام شریعتدندر
باغبان ایتمیجک چشمنی باز — باغنه هر کس ایدر دستنی دراز
صاحب باغ اولیدی اویانق — چشمه اولمزدی باشدن بولانق

مطلب نهی قضا و قسم

ای طرازندۀ ایوان خصال　　وی فروزندۀ دیوان کمال

ایتمه زقومِ جحیمه اقدام　　الحذر الحذر اولمه قسام

اولمه دندان زن اموال یتیم　　ایتدی نهی آنی خداوند کریم

اولمه الله سورسک قطعا　　طالب راه قضا و فتوا

جاهلک قطاع طریقی اهون　　رهزن شرع شریف اولمقدن

هله فتوایه قارشمه تزویر　　مجتهد قولنی ایسلر تحریر

قول فتوا ده بو مبحث یوقدر　　چوقدر تحریف شریعت یوقدر

گاه اولور آنده ده واقع تحریف　　صدر اقوایه کچر قول ضعیف

عصرده لیک قضا مشکلدر　　حکم حق اولمیجق باطلدر

بلمین ساده دل و بی فطنت　　صانور اول فتنۀ حقانیت

سد ابواب دگاکین ایلر　　ناسه شرت یولی تلقین ایلر

نه طریقیله اولورسه اوجیل　　بولور اجرای فسادینه سبیل

شرع نامیله تصلبلر ایدر　　بیک و پاشایه تغلبلر ایدر

حاکم عرفک اولور ظلمنه سد　　کندینک ظلمی ولی اندن اشد

عسکرینک هله حالی معلوم　　یا قیشور انلر اولورسه ظلوم

آنلره

آنلره ظلم مدار اولمشدر ... جمع اموال شعار اولمشدر
خادم شرعکن اما که قضات ... ایتمز ایتدکلری ظلمی حشرات
جلبنه آلت ایدر تقوایی ... مدّ ایدر ماله ید یغمایی
روزه سن خلقه ایدر بند زبان ... طعنه دن طاعتنی حصن امان
کیسه کیسه النار مال یتیم ... دوتون ایچمکجه دکل جرم عظیم
دخل ایدرکه کیسه‌کی دوتونه ... باقوا اوغلانلرك اما کتونه
دوتونك ذاتنی سورمز اما ... آقچه سین آلور اولنسه دعوا
دخل ایدر کورسه خاتم ذر ... ذرك اما که کران وزن آرر
کیجه اطلسله قوجر محبوبی ... طوتمز اطلاس کیسه‌لی مکتوبی
رشوتك دینی قویمش محصول ... کیم اوله ایتمیه محصولی قبول
عرض حجتنه کوزل قلحن اولور ... جزوئی یردن قپیجوق خرمن اولور
حیف واحیف که شرع صاته سین ... حکم مولایی قیوب ترك ایده سین
ظلمه دستنه دوشدی حیفا ... شمدی سررشته شرع غرّا
لعنت اول ماله که شرعی صاته سین ... حکم مولایی قیوب شرعی بوزه سین
حقی ابطال ایده رشوت ایچون ... دینی ماله ویره سن دولت ایچون

بونی فکر ایتمه مسبین ای کمراه — که شرفله بودر اول شرع الله

انی تعظیم ایله جبریل امین — ایتدی آرایش رخسار زمین

که حقك قوللرینه خیر انام — ایدن ابلاغ امور احکام

سن نه زهر یورر سن ظالم — هیچ دیمزسن نجه اولور احوالم

ارتکاب ایدن می بو خسرانی — حضرت حقه اولان ایمانی

نهی بازیچهٔ نرد و شطرنج

ای گرامی گهر بحر کمال — اولسون آویزهٔ گوشك بو لآل

ایتمه بازیچیه قطعا رغبت — اولمه بازیچهٔ دست غفلت

اولمه دلدادهٔ نرد و شطرنج — که اولور آدمه سرمایهٔ رنج

علمی جهلندن اگرچه خوشتر — شغلی بیهوده مآلی یوقدر

باری اول علمه چالش مردانه — یرایه یتشکه یزدانه

وار ایکن مصحف ذکر صلوات — ایتمه بازیچیه صرف اوقات

محض لطف حق اولان کنج نفس — حیف اگر کیم اوله مصروف هوس

دم غنیمت دیدیکی یارانك — بودر آکله واریسه عرفانك

حیف کم مایهٔ اوقات نفیس — اوله غارتزدهٔ شغل خسیس

مکر ابلیسدر اولدنه ناسه — اولمه بسته عمل وسواسه

لعب ولهوك صوكی واویلادر — وار ایسه فائده‌سی غوغادر

کرچه آسایشه بر آلتدر — دقت اولنسه عجب غفلتدر

خنده بالقلبه هوا اندر لهو — لج ویا عربده سهو اندر سهو

طفل نوساله سزادر بازی — ایلمه کورك ایله انبازی

عادت مرد سزاوار رجال — علم وعرفان وعبادات کمال

اولمز ارباب دله حالت خیز — استخوان پاره خسك وتیز

برزمان اولدی اولوب نائل جاه — کز اوینار سنك کبی همان

ساکه عبرت ویره جك یرده فنا — سن ایدرسین آنی آلات هوا

لعبه مستغرق اولان کورنه اولور — کسب دنیا ایله زهون اولور

عملك اوله تعصبله ستیز — کیش مات ایله کچه عمر عزیز

درکشاده ایتمکه ویرمز فرصت — ششدر دهرده بوقدر راحت

دوشش امیدی ایله امیدزار اوله — یا لوار وب برکوکه خوار اوله

ششدر شش جهت کون ومکان — یوللری لیل ونهار دوران

کرچه عبرتله بقن اهل نظر — ایکی زاره ودیدیلر شمس قمر

ذهنی تشخیص ایچون بعض کبار　　ویردی شطرنجه ابا حیله قرار

بر عجب نقشدر الحق شطرنج　　سیر ایله طوبطولو کنج اندر کنج

جمله بازیچه لرک احسنیدر　　خانه لو فکر اوینک روزنیدر

نجه منصوبه دوشر شوق انگیز　　نجه بازیچه کلور راحت خیز

شبهه سز ذوق اولنور سیرندن　　کلمز اول ذوق صفا غیرندن

شقه سی صفحهٔ نقش عالم　　صورت معرکهٔ هند و عجم

بر برینه متغایر آلات　　بر برینه متخالف حرکات

نجه مز هر بری حدندن　　چقه مز هر بری سدندن

اصلی بولیک مخالف صورت　　صورته ایتدی ترتب حرکت

آت قوباردیغی زمان کرد خیال　　فرد خودکامه اولورننک مجال

ایدر اولورسه بو بازیچه نکون　　بر پیاده سه دورانی زبون

ایلسه عکسه بعض آلات　　شاه چوبین ایدرسه رخ مات

عقلک صورتیدر استاذلک　　استاد تابعی استعدادلک

آلتک یوقدر ایو بوندن خبری　　ظاهر استادینک آنده اثری

بوکه دائر دخی چوقدر نجه راز　　کشفه باشلنسه اولور قصه دراز

ور

لعب ولهو اولدیغنه دنیانك — نصّ شاهد یتیشور قرآنك

جمله بازیچه وار سِرّ غریب — فتح اولور هر کیمه اولورسه نصیب

لیك اصحاب نظر نادردر — اهل لعبك نظری قاصردر

اوینیان ذوقی ایچون اوینارانی — نیلسونلر ذائقهٔ عرفانی

بو شهوده دوشرن رغبتی — بولمزلر اوینك لذتی

لعبه محتاج دکلدر عارف — سِرّ بازیچه سزن اولور واقف

ابتلا مرتبه سنده نیجه لر — اویومز صبحه دك اوینار کیجه لر

دوشر آرایه تعصّبله عناد — حدّت نفسیده ایدر امداد

قوپرر خصمی ایله دعوایی — اونودور آخرت و دنیایی

کندی دعواده ایکن صدر لجاج — خانده اهل و عیالی قالور آج

یکیلورسه اولور احوالی خراب — خلقه دشنام ایسه آدی ناخواب

نیجه سی کندویه دشنام ایلر — کندوسن مسخرهٔ عالم ایلر

ذوقلکدنده چقر محنت اولور — سیر ایدنلر اوصانور ثقلت اولور

ظن ایدر ذوق بونی چوق احمق — مبتلا ایلسون کیمسه نه حق

علم تحصیلنه کلدکده کلال — ذهنی تشخیص ایچون اولدی حلال

اولمیه لیك توغل دائم | کاه برجیده اوله که قائم
مجتهددن یوقدر رخصت | ایتمه اوقاتکی وقف غفلت
یوقدر دهله شطرنجه جواز | شغله لیك الك ایتمه دراز
بزمك ول لعبدن اولسون خالی | چونکه جائزدکل استعمالی

مطلب خواجکی دیوانی

ای قلمران کتاب آمال | نظر انداخته حسن ومال
کرستبوله دوشرسه سفرك | منصبه ایسه تعلق نظرك
اوله رهبرده تدریس قضا | قاضی عسکرده اولورسك فضا
صنمه زنهار آنی راحتلی طریق | امن وآسایشی یوقدر تحقیق
او طریقك خطری بیحددر | انتظار املی ممتددر
سلسله قیدی اوزون سودادر | پایه لر موصله غوغادر
اول حالی ضرورتله کچر | کر حکیم آخری عزتله کچر
اللدن شکر اولوب اهل سفر | حرمیله حلب وشامه کیدر
عزم ایدر ایتمکه منصبده صفا | آکده ایلر بیسه عمری وفا
نقدر تخم نیاز اکسه کرك | نائل اولنجه نلر چکسه کرك

ضعف تن نقض قوا هنگامی — طی ایدر جادهٔ مصر و شامی

اولیجق قوت ذاتی زائل — اولور اسباب هوایه مائل

ایدر اقصای بلاده سفری — صورمه یوللرده کی خوف خطری

وارسه منصبه راحتمی گورر — باشی غوغاده سلامتمی گورر

اهل بلدیله مواسا ایلر — که مدارا کهی غوغا ایلر

دنیوی دیننه ایلر همت — اخروی دینی قالور در ذمت

دوکیلور عزل زماننده شکایت — اکه چاره ویروب ایتمک اسکات

برنجه منصبه ایلرسه سفر — حد هفتادی ایدر سنی گذر

صکره استانبول اولور صدره گلور — طی اولور روز و شب قدره گلور

راحت و محنتی صدرک معلوم — طول آسایشی امر موهوم

آنده ده یوقمی مکر بیم و خطر — ایتدررلر دوسه گاهی سفر

برگون الدن چقر صدری فقیر — اولور آخر وجع صدره اسیر

قوقله گرچه ملازمسن سن — اوقیوب یازمغه عازمسن سن

بودر احوال طریق ایله شکیب — ایده حق خیرلوسن ساکه نصیب

بلورم اهلی دگلسن اما — اولمه جویان طریق امنا

مال میری یه قارشمه زنهار
ایلمه عیشیکه میری بی مدار

بی خیانت ایده مزسك حركت
کورمز ارباب خیانت برکت

مال ایچنده یمه سك ایش بتمز
بیر ایسك صکره پیانه کیتمز

قوصدررلر آنی هنکام حساب
باخصوص اوله خصومك کباب

بن امینم دیو اولمه امین
کیم صایور میری یه ایتسکده یمین

تولیت جانبنه میل ایتمه
خانه کی یازده سبیل ایتمه

ایلمه مالنی وقفك اتلاف
کیرمسون جیبیکه مال اوقاف

شرط واقفله قناعت مشکل
ایتمسه وقفه خیانت مشکل

متولیلرك احوالی تباه
حق حضورنده اولور روی سیاه

طوته لم کوردی حسابن کتاب
نه ویرر واقفه محشرده جواب

انجذاب ورزه ایسه منصبه جان
حق ویره اولاسن اهل دیوان

کورمدم بن هله بو دولتده
خواجه لیك قدرین راحتده

جمله نك معتبر آسانی
منصب خواجکی دیوانی

خواجه لقدن بری اولورسه نصیب
سوررؤسی یوزیکه ایتمه شکیب

عزتی اولمز او قدر یاننده
چوق شرفدر هله وجدانده

هب كمال اوزره اساس دولت   عزت و رفعت شان و شهرت

جمله نك معتبر و محترمی   جمله نك منتخب و مغتنمی

غیریلر دكلو دخی زحمتی یوق   ینه اول طائفه دن زاحتی یوق

باخصوص اوله پسندیده صفات   اكه منضم اوله معموری ذات

عقل و عرفانی اوله علمی اوله   ادب و مسكنت و حلمی اوله

استقامتله اوله معرفتی   پاك و مستحسن اوله هر جهتی

اولمیه طعنه یه اطواری هدف   منصبه ذاتی ویره عز و شرف

اعتمادی ایده ملوك و وزرا   اعتبار ایده صدور و كبرا

اوله غیرتكش دین و دولت   خیرخواه اوله ملك و ملت

بوندن اعلا دخی دولتمی اولور   مركز امن و سلامتمی اولور

حق ویره رسه اوله سن اهل قلم   خواجه لقلرده ریاستله علم

نهی امیرش قید اكسیر

ای ذرتاب عزیز الخلقت   معدن آرای جهان حكمت

كیمیا سازلغه ایتمه شغف   ایله مالكی بیهوده تلف

اولمه زنهار بو سودایه اسیر   اوله جق حال دكلدر اكسیر

یوق ایتمه نهی همیانك — بوتیه قیوب آریتمه جانك
کیمیا کاری صنعت صنعه — مبتلالنك سوزینه الدنمه
اسمی وار جسمی ولی ناپیدا — کیمیا ایله جهانده عنقا
مال ایچون مالکی سوزان ایتمه — حاضرلك غائبه قربان ایتمه
بوته‌لرده رکله فقر و فنا — آنی ظن ایلمه آلات غنا
جامه کن قبه‌لری ایتمه قیاس — کوش آنده ایده تبدیل لباس
کیمیا صانعه که صنعتله اولور — معجزاتله یا کرامتله اولور
بو که کوردك کمور ایله اولمز — کار حق نار ایله صورت بولمز
دهن و زرنیخ و کوکورد زیبق — مسه اولسونمی مدار رونق
اکه نه قرعه نه انبیق کرك — او نفسدر اکه توفیق کرك
چوغنك غم جکرین خون ایتمشز — کیمی کوردك ایشین التون ایتمش
قالور اربابنه چقسه طره‌سی — النك کیری یوزینك قره‌سی
صورتن ایتسه قضا تغییر — صنعت اولور اکه دکمز اکسیر
رنکنه صنعتله ویرسه تاب — قزیلین تیز چقارر تیزاب
نقده ر چکسه تغییره امك — فاش ایدر سر نهانینی محك

نولسه

بولسه رنك ذهنيت تمكين / هيچ تحقيقی اولور می ممكن
قلب اعيانه اولورسه امكان / كيميا فعلنده اولور آسان
باشقه كوكبلری وار بسيم ذرك / اولسون اسرار خدادن خبرك
بولان اوكوكبی تسخيره توان / اول ايدر ايلسه قلب اعيان
اوليا نكده بودر اطواری / يوخسه صنعتله دكلدر كاری
اولمز قوت قدسيه سزا ايش / مالی يقمه يوری چكمه تشويش
ايتمز الا كوزدر اذن خدا / انلريك مشهديدر عين رضا
بوزمانلرده اولورسه اكسير / اولمز الا نظر شاه وزير
اهل دنيايه وزيران ملوك / اهل عرفانه اميران سلوك
مبتلادر قتی چوق كيمسه بوكا / بر بيسی اولمدی اماكه رسا
كيميا ايتدی چوغن سركردان / قلب ماهيتنه يوق خود امكان
خانمانن بوشدوب نيچه امير / خام سودايه دوشوب اولدی فقير
دوشوب نيچه لرين ده دامه / كيرديلر مالدن اوزكه وامه
بكزر اول كيف خور مغبونه / دوشر غيريده افيونه
ايليوب زر بوز مينلرده مكان / بيم باصفندن اولورلر پنهان

قپانوب شب پروش کوندزلر چقه مز چقمجق یلدزلر
یریدر زیر زمینده زندان بر هوا داری کورك بو سندان
اهلی یوق اوکونه حال وقالن صرف ایدر تجربه یه اموالن
چوریدر بر عمله خلیجه مال بولمز آنده بنه حال ومثال
بو عجب چوغی دکل طالب مال کورمك استر نجه اولور صورت حال
گاه تکلیس کهی استقطار آرمایشله کچر لیل ونهار
حل وعقده چالشور شام وسحر که بوله دسترس شمس وقمر
کیمیاکر سوزیله سیر اولمز اصطلاحات اکسیر اولمز
برج بادیده اولورسه بر تاب اوجه مز اوج حقیقتده عقاب
ناریله عبدك اولور عقده عجب دستنه نیشتر اولورسه عقرب
طین حکمتله یاپلمز بو بنا ایدر اجزاسنی تصعید هبا
کیمیا وقعه سی چوقدر اما بری مشهوردر ایله صفا
برزمان ایجره مکر بر عیار ایلمش بر نجه آلتونی غبار
ایدوب آمیخته چند اجزا قومش آدینی طرمون خطا
صاتمش اجزادیو بر عطاره آلمش اولوجهله برقچ پاره

عطار

عرض حال ایدوب اول شهره شحنه / ایلمش وضع جبین در رهنه
دیمش ای پادشه عالمگیر / بنم اوستاذ فنون اکسیر
بو ریلور ایسه قولکه حسن نظر / ایدهیم کنجکی پر گوهر و زر
شبهه ایدرسک اکر اول ثمن ساز / لله الحمد در تجربه باز
بر نمونه ایدهیم ساکه عیان / کندی چشمکله کوروب صکره اینان
بو سوزی ایشیدیجک شاه کرم / میل ایدوب خاطری اولدی خرم
دیدی کوستر کوره یم صنعتکی / بله یم مرتبهٔ قدرتکی
یازدی بر دفتره بر هیچ اجزا / بر بینک اسمی طرامونخطا
دیدی آماده ایدک بونلری هپ / هنرم کوسترهیم ساکه بو شب
شاه امریله سکردوب خدام / آلدیلر جمله اجزایی تمام
اولمدی لیک طرامون پیدا / دیدی اکسیرکر ای ملک آرا
طرامون در بوکه جزو اعظم / کیمیا اولمز اول اولمز ایسه اتم
شاه تأکید ایله ایتدی فرمان / که بولنمق کرک البت بو زمان
بیری بیرینه کیروب عطاران / آرادیلر انی دکان بدکان
عاقبت بیری دیدی بر اجزا / بنده وارنا منی بلمم اما

کورك بلکه بودر مقصودی
دخی یوق شهریمزك موجودی

کیمیا کورمیجك دیدی بلی
بودر اکسیرك اهم علمی

کیردی تنها شهله برجایه
اوردی حیله کوروکن اجزایه

ایدوب اجزایی عمل‌له اتلاف
قدرینك قعرینه چوکدی ذر صاف

بوتیه قیوب ایدوب استجلا
برسبیکه ذری ایتدی پیدا

عقلن الدردی کوروب شاه جهان
دیدی تحسین ایدوب ای رند جهان

آفرینلر سکا هم صنعتکه
فن اکسیرده هم اهلیتکه

لیك وارمی بونی تکمیله سبیل
طرامونی نیجه ایتسك تحصیل

دیدی رندك اکسیر نما
ایتمك استر سفر ملك ختا

دیدی شه ینه سن کیده سن
غیری بلمز بو ایشی سن ایده سن

دیدی فرمان سنك ای شاه جهان
اولدی حیران عقلای دوران

ویردی اول شاه اکا چوق مال و منال
ایلدی شهر ختایه ارسال

الدی اول کنجی او رند عیار
کلدیکی سمته ینه ایتدی فرار

کنجه مالك ولان اکسیری نذر
اوکدشدرکه کیدر داخی کیدر

بو خبرله طولوب افواه جهان
اولدی حیران عقلای دوران

وارلر

وار ایدی انده مکو بر درویش ‌ عالمك بی خردندن دلریش
قنده کورسه ایلرسه بر احمق ‌ دفتره عادتی ایدی یازمق
کروب اولدیغنی شاهك شاهی ‌ دفترك باشنه یازدی شاهی
اشیدوب شاه انی ایتدی احضار ‌ دیدی ای نامکش ناهشیار
سویله واقعمی بو تحریراتك ‌ حمقه وارمی سنك اثباتك
دیدی بر دزدك مجهول الحال ‌ الینه کیرمش ایکن مبلغ مال
بر دخی سمتکه عزم اتسونمی ‌ عقل دانش بونی جزم ایتسونمی
بو قدر مال الله اول فرزانه ‌ کلمز اول وله مکر دیوانه
کیندن خاطری کی صاف ایله ‌ یارمیمی سنی سن انصاف ایله
دیدی شه یا کلمیجك نیلرسن ‌ اولمز ماندم نه جواب ایلرسن
دیدی شاهم وار اولك آسانی ‌ سنی بن یوب یزام بن آنی
هله بن بلدیکیم ای جان پدر ‌ علم اکسیردن آنجق بو قدر
دخی اعلم وار ایسه بن بلمم ‌ اوده اعلم دکل الله اعلم
بدرك بندنی کوسته کهر ایت ‌ دوشجك درد دکلدر حذر ایت

در بیان ضرر شدت کلام

ای سبقخوان کتاب الفت | ادب آموز رسوم صحبت
ایتمه زنهار صقین نقل کلام | اولمه یارنك کلام و نمّام
صانمه بر قاعدهٔ دلال | کیسهٔ گوشه کیرن اقوال
اولمه رافع علم وسواسی | بری بیرینه دشورمه ناسی
دهنك ایتمه ممرّ اقوال | دیمسونلر سکا که نقّال مقال
بزمدن بزمه کتورمه سخنی | ایله صندوق امانت دهنی
دهنی کوش امانتکار ایت | که صورلرسه دخی انکار ایت
حسن دینده ردیکشناه معنی | ترك لا یلزم ما لا یعنی
نقل مجلس ایدر ایرات فساد | ویرر اسباب مصافاته کساد
قوپر فتنهٔ واشوب وجدال | گاه اولور بلکه مؤدّی قتال
کیمده اولسه متمکن بو صفت | اولور آوادهٔ کوی ومحنت
اولور امثال اره سنده مذموم | مقدمن خلق شمار ایلر شوم
واردیغی پرده سکوت ایلرلر | صقنك گلدی منافق دیرلر
سارق معنی وجاسوس پیام | ذرد جایکر و کلای کلام
نقل مجلس اوله بی صبر و شکیب | ایتمسون کیمسیه الله نصیب

خواجه

خواجهٔ مسئلهٔ آموز ادب — دیدی مجلسلر امانتدر هب
عیب صد عیب که اهل اسلام — ایده تحریف ترازوی کلام
بو غازی بوشنه سبک سرلر اولور — که سخن نقلنه سرعتله صولور
تا یتشدرمینجه اوره مز — خبرین سویلمدیکجه طوره مز
نفسنه ایکی نفس جبر ایده مز — صد دای حلقه ده صبر ایده مز
بوشنالدر هر نه ایسه همیان — باشی آشاغی ایدر انباردن
نه ایشتمش سه انی نقل ایلر — برازنده کیسه سندن سویلر
سرکه طلو منه بکزر غمّاز — جاتلر ایتمز سه اکر نقل کلام
حسبی آلودهٔ غمدر غمّاز — که اولور کوردیکی غمله انباز
محنت غیردن ایلر حضور — کیمده کیم غم کوره اولور مسرور
دلی قورشون دهن سرد تفنک — بر نفسده قوبر شعلهٔ جنک
دوره مز نقلنی ایدنجه تمام — سرعتله ایدر انده نده قیام
ینه بر مجلسده جان اتر — انده ده هر نه ایشتدیسه صتر
بویله بویله ایدرک نقل کلام — طولشور اخشمدک شهر تمام
طبعی بو عادتی بو کاری بودر — روز و شب تحفهٔ افکاری بودر

برخصومت براغوب اول ابدال نسل اولاده سورر اولمز فصال
ایکی فرقه هدف محنت اولور صلح اولورسه بی لذت اولور
که دوشه ایتدیکی افسادیله آرالقده صاتلور کندی بیله
آخرته ایشی خود واویلا قیلدن فتنه اشد دیدی خدا
بیك اخبار حوادث نجه خر ایتمش آغزین قولاغن وقف خبر
بازایدوب کوشنی آوازه ایچون جان ویرر بر خبر تازه ایچون
اون قونوز یردن اولان ایتسه گذر الور البته نه حال ایسه خبر
کندی شهرینه کلور اخباری الور اجمله دن اول باری
صاحبی ایتمه دین امرینه قیام اول یاپر دائرهٔ شهرت تمام
قوق قوناق عزله نصب خبرین نائل ذوق ایدر اولدر بدرین
کندی عقلنده اولان کم خردان استماعندن اولورلو شادان
کجنوب زعمنجه عقلا بری بیرندن ایدرلر اخفا
دردولتده خود اولیش تمشر شایع اولمش انودلمش کتمش
ایکی آی ایتمش ارایرده گذر بونده بونلر بونی قیمتلو صیتر
نوبنوا ایتمده دولتده ظهور کونه صد کونه آنك کبی امور

کچنن طشره ده اهل تدبیر — قائل اولمز بری ایتسه تقریر
طرفه دربی خردان عالم — نادر انجق بونی کلر آدم
حمد لله هله ای جان پدر — سنده یوقدر بو صفتلردن اثر
یته امیدم اودر کیم الله — سنی بو غائله دن ایدم آسوده
شریله اولمیه آلوده — دو جهانده اوله سن آسوده

بحث اوزره حکمت طب

مؤمنه فرضدر ای روح روان — علم ابدان ایله علم ادیان
طبدر اقوای مهمان فنون — آنی منکر دکل الا مجنون
قنقی محروسه که یوق آنده حکیم — یوق جواز اولمغه اول یرده مقیم
قنقی معموره ده کیم اولمیه طب — تلف نفسی اولور مستوجب
ایتمش اجزا و عقاقیر خدا — مرض علته اسباب شفا
دینور اما او طبیبه حاذق — که اوله اسم حکمه لایق
چوق فنون کورمکه محتاج طبیب — هر بریندن اوله بر بهره نصیب
اوکه حکمت و هیئت لازم — نحو و صرف و عربیت لازم
هم مجرب هم اوله اهل کتاب — اوله دانای خواص اعشاب

نبضدن ایلیه تشخیص عرض / اوله سبابه سی جاسوس مرض
طبع اجزای عقاقیری بیله / کنوری جسمنده تدبیری بله
ایده قانون ایله تدبیر دوا / ایتمیه تجربه یه خلقی فدا
اینمه نشتر جهد سرتیز / اولمیه راهزن عمر عزیز
شربتی ایلیه تسکین مواد / ایده تعدیل طباع اضداد
دینمز اول شخص هوسکاره حکیم / که اوله بی تجربه و بی تعلیم
خود بخود طبه اوکیم سالکدر / نه طبیب اول مرض مهلکدر
متطبب قتی چوق شخص غریب / کچینور کندی خیالنده طبیب
بر ایکی حرف طبابت قاپمش / کندوی نقد فلاطون یاپمش
المز اصلا نظره سقراطی / کندی شاکردی بیلور بقراطی
انلرکده چوغی امّا که غلط / کرچکن دیرسک اکر زعم فقط
اصطلاحاتی سوزر معناسز / شربت و حقنه یاپر اجزاسز
رطب یابس سخنی سرتاپا / بربینک اصلنی بلمز امّا
سوز اراسنده صاتر بارد غار / صانور امّا که اساسی دیار
ظن معروله اشتسه کلمات / ویر مرکب دیسه لر بوقی دوات

دردی

دردی یا آقچه یا خود شهرتدر — فن حکمت آره ده آلتدر
زعمی وار اوکرنه فن اهلندن — اولدر رخسته لری جهلندن
قندن کیم خسته کوره بی پروا — یا بیشور نبضنه امّا بیحیا
قبضی فرق ایده مز لینتدن — صفره بی کلیه فرق حمرتدن
ایلمز فرق سفوف و معجون — صانور افیونه دینور افتیمون
ایدر انسانی محرّکله مست — بیورر عمر درختینه شکست
کورسه قاروره صنور ظرف شراب — شاخ حجامی صانور کاسهٔ آب
ویرر اسهاله ملیّنله کشاد — قبضه امساکیله ایلر امداد
رنج سودایه ویرر بازنجان — قان آلور قندن کورسه قان
ییدرر خستیه بالقله لبن — قوقدرر درسن مشک ختن
یخ ویرر ایتسه سعاله تدبیر — یدرر حار مزاجه انجیر
یدرر خستهٔ حمّایه عسل — درد چشمه آقیدر آب بصل
بویله در شمدی طبیبان زمان — اکثر جاهل احوال ندان
اقتضا ایتدیکی دم بی تأخیر — رأی حذاقله ایله تدبیر
ایت مداوا بو لیحق استادین — وزن قیل رتبهٔ استعدادن

رنجه قانی سکا صب نبوی — طب شانی حکم مصطفوی

معده یه دیدی نبی بیت الداء — حمیه حقنده دیدی رأس دوا

ایلسه بو قاعده یی پیش نهاد — ایتمه زنهار بو مقداری زیاد

ایله پرهیزی محافظ بدنه — کیرمسون خصم مرض قرینه

فصل نیسانده کی فصد ونیت — اولدی مستوجب حفظ صحت

چهارشنبه ده کرک شرب دوا — عملی معتدل اولسون اما

فصد سه شنبه ده ای روح روان — اللی درهم قدر ایتسون جریان

حصیه لینتک نفعی کثیر — علل معده یی دفعه اکسیر

بونلرک ایتمه وراسینه کذر — شربت حاره دن ایله حذر

حق سنی ایتمیه محتاج حکیم — طول عمر ایله ویره طبع سلیم

مطلب لازمه خیر دعا

لله الحمد تمام اولدی سخن — اچه لیم ادعیه خیره دهن

حضرت حق سنی معمور ایتسون — غصه دن خاطریکی دور ایتسون

اوله سن عزتله برخوردار — ایده سن عمر طبیعی ده قرار

ویرسون الله سکا عمر دراز — اوله سن علم و عملده ممتاز

اوله سن قائم محراب صلاح
بوله سن مرتبهٔ فوز وفلاح

اولمیوب خلقه وحقه مغضوب
سنی الله ایده محبوب قلوب

مسلکک اوله رسوم آداب
خلق سندن ایده لوث شرم وحجاب

آستانک اوله مأوای سرور
خاندانک اوله مستثنای حضور

جمع اوله خانه که خیر وبرکت
کیرمیه کیسکه مال رشوت

لقمهٔ ذهر ربا یمیه سن
نه کوزل بادهوا دردیمیه سن

لشکر عون مدد کارک اوله
صانع کون نکهدارک اوله

اوله سن دغدغدن آزاده
اوله هر استدیکک آماده

رزق ایچون حکمیه سن رنج وتعب
نعمتک اولمیه محتاج طلب

ایرسه نعمت حق بی سعی وعمل
کوره سن راحت بی جنک وجدل

دهنک خواهشه باز ایتمیه سن
تکریدن غیره نیاز ایتمیه سن

کشف حال ایتمیه سن بی درده
التجا ایتمیه سن نامرده

هر نیه ایتسه تعلق نظرک
اوله آسانلغله ماحضرک

غیرک اولسه نقد راشیاسی
بولنه سنده آنک اعلاسی

قلبکه بولمیه مدخل اوهام
کوزلرک کورمیه کرد آلام

دوشمه اول محنته کیم اه ایدرسن کورمه اول حالی کیم اکواه ایدرسن
کیمسه دن چکمیه سن خشم و بیم دستکیرک اوله ستار کریم
خاطرک اولمیه پامال ملال ایرمیه دولتکه دست زوال
هیچ خمیازهٔ غم چکمیه سن عمرک اولدقچه ستم چکمیه سن
سنکه میل ایلیه سک کوهر اوله طپراغه آل اوزادرسک زر اوله
فتح اولوب مخزن کنج غیبک نقددن اولمیه خالی جیبک
اولمیه مصدر خواهش دهنک کوستره نازمال سخنک
مالدن اولمیه خالی بوجاغک ناردن اولمیه خالی اوجاغک
لطفدن غیره دست آچمیه سن خلقه لطف ایلمدن قاچمیه سن
لبک اولسون سخن آرای کرم دهنک ماشطهٔ لفظ نعم
چوق اوله مالک ایله اولادک آرته اولادک ایله ایرادک
مظهر موهبهٔ حق اوله سن ایو اولاده موفق اوله سن
کورمه درد سر چشم دندان اولمه محتاج حکیم دوران
خلعت و عزت اوله دوشکده شاهد عاقبت آغوشکده
زیر انکده اوله نوسن کام اوله سن نائل کلکشت مرام

ملک

ملك گلزارك اوله باد نسيم
وقف اوقافك اوله نازنعيم

اولميه باغ دلك پژمرده
كيمسه دن اولميه سن آزرده

خاطر خصمكى ويران ايده حق
جمله مشكللرك آسان ايده حق

دوشمنك وار ايسه پامالك اوله
خلق پروانهٔ اقبالك اوله

كيمسه دن كورميه سن چين جبين
نوله يغن بلميه سن آه و انين

دشمنك خنده يه حسرتكش اوله
سينه سى بازدهٔ آتش اوله

ويرميوب مهر تمسك دينه
بلكه هيچ كورميه سن ما بينه

كيمسه نك اولميه سنده حقى
كورميه خلقهٔ بابك دقى

خصمله محكميه كيتميه سن
امر شرعك سوزين اشتميه سن

دائما صنع جميل اشليه سن
خلقه سن حقكى باغشليه سن

دعوته كيتميه سن بى عزت
خانه دن چقميه سن بى رغبت

دائما خرم و خندان اوله سن
جامه پوش سر و سامان اوله سن

هر شبانكه يقه سن شمع عسل
كرميه مجلسكه دود كسل

دست بسته دورالر خدامك
عيش و عشرتله كچه ايامك

ياپدروب تازه بتازه جامه
كهنه كيدرميه سن خدامه

یا کمال نقلا اولمیه سن — طعنه کاه عقلا اولمیه سن

بولمیه طعنه محل کیمسه سکا — دیمیه کیمسه بو دشمندی اکا

ایلسون کوشکی کل حرف طرب — کوشک اولسون سبب خنده لب

هر شبک قدر اوله هر روزک عید — کوره سن دولت ایله عمر مزید

چون ابو الخیر قونلدی نامک
خیر ایده حضرت حق انجامک